

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΠΜΣ «ΒΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»**

**ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΚΑΠΕΛΛΟΥ

Πειραιάς, Οκτώβριος 2022

**UNIVERSITY OF PIRAEUS
DEPARTMENT OF ECONOMICS**

**MSc BIOECONOMY, CIRCULAR ECONOMY AND
SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

**SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN LOCAL GOVERNMENT
THE CASE OF A. DIMITRIOS MUNICIPALITY**

By

ATHANASIA KAPELLOU

Piraeus, Greece, October 2022

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο των Μεταπτυχιακών μου Σπουδών στο πρόγραμμα «Βιοοικονομία, Κυκλική Οικονομία και Βιώσιμη ανάπτυξη» του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, υπό την επίβλεψη του Επίκουρου Καθηγητή, Μάρκου Τσελεκούνη. Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστώ τον κ. Μάρκο Τσελεκούνη, για την πολύτιμη βοήθεια και την επιστημονική καθοδήγηση κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας εργασίας. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές του προγράμματος, οι οποίοι παρά τις αντίξοες συνθήκες που δημιούργησε η πανδημία Covid-19 σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, στάθηκαν στο πλάι μας. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια και τους φίλους μου, των οποίων η υποστήριξη και η συμπαράσταση υπήρξε καθοριστική, καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Βιώσιμη Ανάπτυξη στην Τοπική Αυτοδιοίκηση Η περίπτωση του Δήμου Α. Δημητρίου

Σημαντικοί Όροι: Βιώσιμη Ανάπτυξη, 17 ΣΒΑ, Έκθεση Βιώσιμης Ανάπτυξης, Τοπική Αυτοδιοίκηση, GRI, Δήμος Α. Δημητρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σκοπό να προσεγγίσει τον τρόπο με τον οποίο η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να ενσωματώσει τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης στα σχέδια διοίκησης και ανάπτυξής της. Θα γίνει αναφορά σε δεδομένα, κώδικες και συστήματα, που βοηθούν τη δημιουργία εκθέσεων βιωσιμότητας, οι οποίες συμβάλουν με τη σειρά τους, στην καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών. Παράλληλα θα αναλυθούν βασικοί όροι, οι οποίοι σχετίζονται με την βιώσιμη ανάπτυξη και τους ΟΤΑ. Νέες τεχνολογίες και εργαλεία τείνουν να γίνουν αναπόσπαστο μέρος στη διακυβέρνηση των δήμων, καθώς «διευκολύνουν» τις συνθήκες ζωής των πολιτών. Τέλος, αναλύεται εκτενώς η έκθεση βιώσιμης ανάπτυξης του Δήμου Α. Δημητρίου Αθηνών, του πρώτου Δήμου στην Ελλάδα που εξέδωσε απολογισμό, βάσει του πρότυπου GRI (Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών) και των 17 ΣΒΑ, ενώ συγκρίνεται η πρώτη με την πιο πρόσφατη έκθεση βιώσιμης ανάπτυξης του 2019 και αξιολογείται η επίδοση του Δήμου σε θέματα ESG.

Sustainable Development in local government

The case of A. Dimitrios Municipality

Keywords: Sustainable Development, 17 SDG's, Sustainability Report, Local Government, GRI, A. Dimitrios Municipality

ABSTRACT

This study aims to approach the way in which the Local Government can integrate the 17 Sustainable Development Goals in its development plans. Thesis includes references to data, systems, new technologies and tools which tend to become an integral part of municipalities governance in order to create sustainability reports and improving the living conditions of citizens. In addition, key terms related to sustainable development and Local Government analyzed too. Finally, the sustainable development report of A. Dimitrios in Athens, which is the first Municipality in Greece issued a sustainability report, based on the GRI (Global Reporting Initiative) model and the 17 SDGs, is extensively analyzed. Furthermore, comparing the 2016 sustainable development report with the most recent of 2019 and evaluates the performance of Municipality in ESG criteria.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
ABSTRACT.....	8
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΑΕΙΦΟΡΙΑ & ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	14
Αειφορία & Βιώσιμη Ανάπτυξη	14
Η ιστορία του ορισμού της Βιώσιμης Ανάπτυξης	14
Ανάλυση των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης	15
Οι τρεις βασικοί πυλώνες της αειφορίας: Κοινωνία-Οικονομία-Περιβάλλον.....	19
Διαχωρισμός της Αειφόρου Ανάπτυξης: Ισχυρή και Ήπια Αειφορία	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ & ΕΛΛΑΔΑ	21
Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη	21
Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα.....	22
Περιφερειακή και Τοπική Ανάπτυξη.....	24
Οι Αρμοδιότητες των ΟΤΑ.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	25
Καλές Πρακτικές Κλεισθένα	25
Τομείς Υλοποίησης Καλών Πρακτικών	25
Το σύμφωνο των Δημάρχων για την προστασία του περιβάλλοντος.....	26
Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητας.....	28
Έξυπνη πόλη	29
Σύγχρονα Συστήματα και τεχνολογίες που χαρακτηρίζουν την έξυπνη πόλη	30
Η Αειφόρος Ανάπτυξη στην Ελλάδα – Το Σχέδιο δράσης αειφορίας.....	30
Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών (GRI).....	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	33
Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη των Εθνικών Εθελοντικών Αξιολογήσεων (VNR's) και Τοπικών Εθελοντικών Αξιολογήσεων (VLR's)	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	41

Ο Δήμος Α. Δημητρίου.....	41
Ο Απολογισμός Βιώσιμης Ανάπτυξης του Δήμου Α. Δημητρίου (2016)	41
Μήνυμα Δημάρχου – Σκοπός – Μεθοδολογία - Πληροφορίες Απολογισμού.....	42
Δήμος Α. Δημητρίου: Η προσέγγιση για τη βιώσιμη ανάπτυξη.....	43
Οι συμμετοχές του Δήμου Α. Δημητρίου	44
Ενδιαφερόμενα Μέρη- Stakeholders mapping	45
Ανάλυση Ουσιαστικότητας.....	46
Οικονομική βιωσιμότητα του Δήμου Α. Δημητρίου	48
Διακυβέρνηση	48
Προστασία του Περιβάλλοντος	49
Ενέργειες του Δήμου Α. Δημητρίου για την προστασία της κοινωνίας.....	52
Βιώσιμες Υποδομές-Εργαζόμενοι	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 2016 – 2019.....	55
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΣΒΑ	Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΟΤΑ	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
VLR's	Voluntary Local Reviews
VNR's	Voluntary National Reviews
GRI	Global Reporting Initiative
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνίας
ΣΔΑΕ	Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια
ΣΒΑΚ	Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), λαμβάνοντας υπόψη την Ατζέντα του 2030 και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ, έχει ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, εντείνει τις προσπάθειές της, για την επίτευξη αυτών, τόσο σε επίπεδο μεγάλων αστικών πόλεων, όσο και σε επίπεδο μικρότερων τοπικών κοινοτήτων. Οι προσπάθειες επίτευξης των στόχων, θα πρέπει σαφώς να περιλαμβάνουν τη σύμφωνη γνώμη και στήριξη των υπευθύνων της πολιτικής ηγεσίας στο σύνολό της.

Οι 17 ΣΒΑ οι οποίοι αποτελούν βασικό αντικείμενο της Ατζέντας του 2030, αποτελούν την κινητήριο δύναμη για την καλύτερευση των συνθηκών, τόσο στην κοινωνία και στην οικονομία όσο και στο περιβάλλον. Οι διαρκείς αλλαγές σε παγκόσμιο αλλά και τοπικό επίπεδο, δημιουργούν την ανάγκη σχεδιασμού συστημάτων και καινοτομιών, με στόχο την πρόβλεψη και αποφυγή τέτοιων δυσμενών αλλαγών, αλλά και την κατάλληλη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, για βέλτιστα αποτελέσματα. Οι κυβερνήσεις, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εγχώριο επίπεδο, θα πρέπει να είναι κατάλληλα προετοιμασμένες ώστε να αξιοποιούν και να εξελίσσουν τους εκάστοτε πόρους, με κύριο μέλημα την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Δυστυχώς, ακόμα και σήμερα, υπάρχουν άνθρωποι ανά την υφήλιο, οι οποίοι στερούνται βασικά αγαθά όπως είναι η τροφή, η στέγη, ή μόρφωση κ.ά. Δομώντας ένα καλό «σύστημα» διακυβέρνησης, από την βάση προς την κορυφή και αξιοποιώντας με ορθό τρόπο τα διαθέσιμα κονδύλια, υπάρχει τρόπος η κατάσταση αυτή να αλλάξει. Ο ρόλος των ΟΤΑ σε αυτή την αλλαγή, είναι καθοριστικός. Αυτό που πρέπει να συμβεί αρχικά, είναι ο προσδιορισμός της υπάρχουσας κατάστασης των εκάστοτε ΟΤΑ, καθώς δεν βρίσκονται όλοι στο ίδιο στάδιο, ως προς την επίτευξη αειφορίας. Με αυτόν τον τρόπο θα προσδιοριστούν οι ανάγκες που υπάρχουν και έτσι η υλοποίηση του σχεδίου δράσης, έτσι ώστε οι χώρες ανά τον πλανήτη να μετατρέπονται σε βιώσιμες, θα απλουστευτεί.

Η παρούσα διπλωματική εργασία, αποσκοπεί να συγκεντρώσει τα διαθέσιμα εργαλεία και συστήματα τα οποία μπορούν να βελτιώσουν την τρέχουσα κατάσταση στους ΟΤΑ και να προωθήσουν το σχέδιο επίτευξης της βιωσιμότητας. Τέλος, θα μελετηθεί το παράδειγμα του Δήμου Α. Δημητρίου, Αθηνών ο οποίος αποτελεί τον πρώτο Δήμο της Ελλάδας που εξέδωσε έκθεση βιώσιμης ανάπτυξης και κατάφερε να ενσωματώσει τα πρότυπα αειφορίας και να βελτιώσει με αυτόν τον τρόπο, το βιοτικό

επίπεδο των δημοτών του. Άλλωστε, οι εκθέσεις βιωσιμότητας δεν αποτελούν εργαλείο μόνο για τις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς, αλλά και για την τοπική αυτοδιοίκηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΑΕΙΦΟΡΙΑ & ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Αειφορία & Βιώσιμη Ανάπτυξη

Η βιώσιμη ή αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί έναν από τους πιο πολυσυζητημένους όρους του 21^{ου} αιώνα. Αυτό, γιατί κυβερνήσεις, οργανισμοί, φορείς κ.λπ., ανά τον κόσμο αποφασίζουν να εντάξουν έννοιες οι οποίες σχετίζονται με την βιωσιμότητα στα σχέδια δράσης τους, εξαιτίας της αναγκαιότητας που υπάρχει σε παγκόσμια κλίμακα, για βελτίωση των συνθηκών που αφορούν την κοινωνία, το περιβάλλον και την οικονομία. Παρόλα αυτά, ο όρος βιώσιμη ανάπτυξη έχει κατά καιρούς δοθεί με διάφορους τρόπους από την επιστημονική κοινότητα. Επικρατέστερος σήμερα, είναι αυτός που το 1987 αποδόθηκε από τον ΟΗΕ στην έκθεση με τίτλο «Το κοινό μας μέλλον», σύμφωνα με τον οποίο: «Η αειφόρος ανάπτυξη, ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος, χωρίς να μειώνει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους» (EUR-Lex, 2021). Ο ίδιος χρησιμοποιείται και από την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (WCED). Φυσικά, ο συγκεκριμένος ορισμός δεν αποτελεί την μοναδική προσπάθεια να αποδοθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ο όρος της αειφορίας. Οργανισμοί όπως το Παγκόσμιο Ταμείο για τη φύση (WWF), το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα του ΟΗΕ κ.ά., συμπληρώνουν τον παραπάνω ορισμό αναφέροντας πως: «Η ανάπτυξη θεωρείται αειφόρος, όταν βελτιώνει την ποιότητα ζωής στο πλαίσιο των ορίων που θέτει η φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων να υποστηρίζουν την ζωή». Οι περισσότεροι από τους επικρατέστερους ορισμούς επικεντρώνονται στον σεβασμό των πόρων, για την μελλοντική κάλυψη των αναγκών που θα προκύψουν στις επόμενες γενιές (Tietenberg, 1992). Ο όρος της αειφόρου ανάπτυξης, πολλές φορές συγχέεται με την καλύτερευση των περιβαλλοντικών συνθηκών, ενώ θεωρείται από πολλούς πως αφορά αποκλειστικά την προστασία της φύσης. Η συγκεκριμένη άποψη, είναι λανθασμένη καθώς η βιώσιμη ανάπτυξη σχετίζεται άμεσα και ταυτόχρονα τόσο με το περιβάλλον και την κοινωνία όσο και με την οικονομία.

Η ιστορία του ορισμού της Βιώσιμης Ανάπτυξης

Τον Ιούνιο του 1992 στο Ρίο ντε Τζανέιρο, 178 χώρες συναντώνται και υιοθετούν την Ατζέντα 21, η οποία αποτελεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης για την επίτευξη του σχεδίου βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα.

Στόχος η βελτίωση των συνθηκών ζωής των ανθρώπων και η προστασία του περιβάλλοντος. Το 2000 στην έδρα του ΟΗΕ στην Νέα Υόρκη, κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής, θεσπίστηκαν οι οκτώ αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας (MDGs), με στόχο της εξάλειψης της ακραίας φτώχειας έως το 2015. Οι αναπτυξιακοί στόχοι της χιλιετίας αφορούν κυρίως τη μείωση της φτώχειας και της πείνας, την πρόσβαση σε εκπαίδευση και καλή υγεία όπως επίσης και την ισότητα. Σημείο σταθμό στην παγκόσμια ιστορία για την επίτευξη του σχεδίου βιώσιμης ανάπτυξης, αποτελεί η διάσκεψη του ΟΗΕ, τον Ιούνιο του 2012, όπου τα κράτη μέσω του εγγράφου το «Κοινό μας Μέλλον», αποφάσισαν να εμπνευστούν και να αναπτύξουν τους 17 ΣΒΑ, οι οποίο προέρχονται από τους οκτώ αναπτυξιακούς στόχους της χιλιετίας. Εκεί αποφασίζεται επίσης να ιδρυθεί η παγκόσμιου βεληνεκούς διάσκεψη πολιτικό φόρουμ (HLPF), κατά το οποίο, οι αρχηγοί των κρατών θα συναντώνται και θα συζητούν για την πρόοδο των χωρών σχετικά με την επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Ημερομηνία σταθμό για την ανάπτυξη του σχεδίου βιώσιμης ανάπτυξης αποτελεί το 2015, όπου μετά τη γενική συνέλευση εγκρίθηκε η ατζέντα 2030 της οποίας πυρήνα αποτελούν οι 17 ΣΒΑ. Η συγκεκριμένη ατζέντα τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς εγκρίθηκε από όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ με στόχο την κατάκτηση ευημερίας για όλους τους ανθρώπους του πλανήτη Γη.

Ανάλυση των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι διαρκείς μεταβολές και τα έκτακτα καιρικά φαινόμενα σε παγκόσμια κλίμακα, μας έχουν οδηγήσει πλέον, το 2022, να χαρακτηρίζουμε το περιβαλλοντικό πρόβλημα που προκύπτει ως κλιματική κρίση και όχι αλλαγή. Η ανάγκη αντιμετώπισης, όχι μόνο των περιβαλλοντικών αλλά και κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων, οδήγησαν την επιστημονική κοινότητα και τους αρμόδιους του ΟΗΕ, στην ανάπτυξη κάποιων συγκεκριμένων στόχων, για τη βελτίωση της διαβίωσης εκατομμυρίων ανθρώπων παγκοσμίως. Αυτοί οι στόχοι καθιερώθηκαν το 2015, με καταλυτική ημερομηνία επίτευξης αυτών το 2030, σύμφωνα με την Ατζέντα του 2030. Κύριο μήνυμα της Ατζέντας 2030 είναι το «*Κανείς δε μένει πίσω*», θέτοντας ως βασικό στόχο την παροχή τουλάχιστον των βασικών αγαθών διαβίωσης, σε όλους τους ανθρώπους παγκοσμίως (5Ps: People, Prosperity, Partnerships, Peace, Planet).

Οι 17 ΣΒΑ δεν εστιάζουν στην επίλυση συγκεκριμένων ζητημάτων, αλλά στην καλύτερευση της ζωής των ανθρώπων τόσο στις αναπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες σε όλους τους τομείς. Η ανάγκη υιοθέτησης των στόχων αυτών τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα όλων των χωρών αυξάνεται διαρκώς, εξαιτίας της ανάγκης αντιμετώπισης των προβλημάτων που προκύπτουν. Οι 17 ΣΒΑ, αποτελούνται από 169 επιμέρους στόχους και 232 δείκτες, οι οποίοι προσανατολίζουν με επεξηγηματικό τρόπο τους ενδιαφερόμενους σχετικά με την επίτευξή τους και τους βοηθούν να προσδιορίσουν τη θέση στην οποία βρίσκονται ως προς την επίτευξη των στόχων. Έτσι λοιπόν, τον Αύγουστο του 2015, τα 193 κράτη μέλη του ΟΗΕ, συμφώνησαν από κοινού στην έναρξη της προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων αυτών.

Ο Αντόνιο Γκουτέρες, Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, αναφέρει χαρακτηριστικά *«Οι στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι το μονοπάτι που μας οδηγεί σε ένα κόσμο δικαιότερο, πιο ειρηνικό και εφημερεύοντα, σε έναν υγιή πλανήτη. Είναι επίσης μια πρόκληση για αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών. Δεν υπάρχει μεγαλύτερο καθήκον από το να επενδύσουμε στην ευημερία των νέων»*. Παρακάτω, θα παρουσιαστεί μια εκτενής ανάλυση των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Στόχος Νο 1: Μηδενική Φτώχεια

Ο περιορισμός των ακραίων συνθηκών φτώχειας που υπήρχαν μέχρι και πριν από 30 χρόνια, και σε αρκετές περιοχές εξακολουθούν να υπάρχουν ακόμα και σήμερα, είναι ένας από τους σημαντικότερους στόχους, καθώς διαθέτει πρωτεύοντα ρόλο ως προς την αναγκαιότητα επίτευξής τους. Ως ακραία φτώχεια θεωρείται η περίπτωση που κάποιος αναγκάζεται λόγω συνθηκών να βιοπορίζεται με λιγότερα από 1,25 δολάρια την ημέρα. Η πανδημία Covid-19, έχει πλήξει σημαντικά τον συγκεκριμένο στόχο καθώς αρκετοί κινδυνεύουν να επιστρέψουν εκ νέου σε αυτές τις δυσχερείς συνθήκες.

Στόχος Νο 2: Μηδενική Πείνα

Η επίτευξη επισιτιστικής ασφάλειας για όλους, αποτελεί έναν από τους στόχους, ο οποίος χρήζει άμεσης επίλυσης, καθώς είναι αδύνατο να εξετάσουμε το πώς θα υλοποιηθούν οι υπόλοιποι, εάν δεν εξασφαλιστεί η σίτιση. Εδώ συμπεριλαμβάνεται ταυτόχρονα η βελτίωση της ποιότητας της διατροφής των ανθρώπων σε παγκόσμιο επίπεδο μέσω της βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης.

Στόχος Νο 3: Καλή υγεία και ευημερία

Η πανδημία Covid-19 απέδειξε σε παγκόσμια κλίμακα πόσο ευάλωτη είναι η ανθρωπότητα σε κάθε είδους κίνδυνο, ο οποίος σχετίζεται με την εξασφάλιση της υγείας των ανθρώπων όλων των ηλικιών παγκοσμίως.

Στόχος Νο 4: Ποιοτική Εκπαίδευση

Η διασφάλιση της χωρίς αποκλεισμούς, ισότιμης και ποιοτικής εκπαίδευσης και ίσες ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους.

Στόχος Νο 5: Ισότητα των Φύλων

Επίτευξη ισότητας μεταξύ των δύο φύλων και χειραφέτηση όλων των γυναικών και κοριτσιών παγκοσμίως.

Στόχος Νο 6: Καθαρό νερό και Αποχέτευση

Διασφάλιση διαθεσιμότητας και βιώσιμης διαχείρισης του νερού και των εγκαταστάσεων/συστημάτων υγιεινής, για όλους.

Στόχος Νο 7: Φθηνή και καθαρή Ενέργεια

Πρόσβαση σε προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους.

Στόχος Νο 8: Αξιοπρεπής εργασία και Οικονομική Ανάπτυξη

Διαρκής, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη, πλήρης και παραγωγική απασχόληση και αξιοπρεπή εργασία για όλους.

Στόχος Νο 9: Βιομηχανία Καινοτομία και Υποδομές

Οικοδόμηση ανθεκτικών υποδομών και προαγωγή της χωρίς αποκλεισμούς βιώσιμης βιομηχανοποίησης και ενθάρρυνση και ανάπτυξη της καινοτομίας.

Στόχος Νο 10: Λιγότερες Ανισότητες

Μείωση των ανισοτήτων κάθε είδους εντός και μεταξύ των χωρών.

Στόχος Νο 11: Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες

Δημιουργία βιώσιμων, ασφαλών, ανθεκτικών πόλεων και οικισμών χωρίς αποκλεισμούς.

Στόχος Νο 12: Υπεύθυνη Κατανάλωση

Διασφάλιση κατάλληλων προτύπων, βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής.

Στόχος Νο 13: Δράση για το Κλίμα

Ανάληψη άμεσης δράση για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της που επιφέρει αυτή στην κοινωνία και το περιβάλλον.

Στόχος Νο 14: Ζωή στο Νερό

Διατήρηση και χρήση των υδάτινων πόρων, ωκεανών και θαλασσών, προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Στόχος Νο 15: Ζωή στη Στεριά

Προστασία, αποκατάσταση και προώθηση της βιώσιμης χρήσης των χερσαίων οικοσυστημάτων, βιώσιμη διαχείριση των δασών, καταπολέμηση της απερίμωσης, της υποβάθμισης του εδάφους και της απώλειας της βιοποικιλότητας.

Στόχος Νο 16: Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί

Διασφάλιση ειρηνικών και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνιών για τη βιώσιμη ανάπτυξη, πρόσβαση στη δικαιοσύνη για όλους και θέσπιση αποτελεσματικών, υπεύθυνων και χωρίς αποκλεισμούς θεσμούς σε όλα τα επίπεδα.

Στόχος Νο 17: Συνεργασία για τους Στόχους

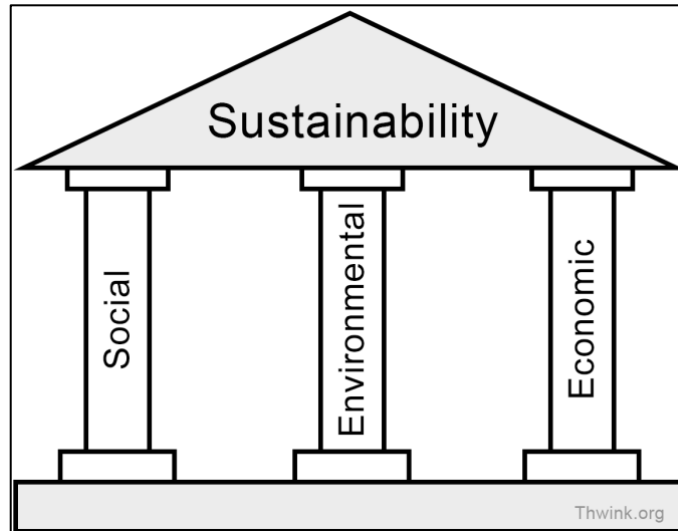
Ενίσχυση των μέσων εφαρμογής και της Παγκόσμιας Σύμπραξης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και Χρηματοδότηση.

Εικόνα 1: Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης ([Πηγή](#))

Οι τρεις βασικοί πυλώνες της αειφορίας: Κοινωνία-Οικονομία-Περιβάλλον

Η επίτευξη της αειφορίας στηρίζεται ενεργά στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον. Για να επέλθει λοιπόν η συγκεκριμένη επίτευξη, είναι σημαντικό οι τρεις αυτοί πυλώνες, να μην λειτουργούν ανασταλτικά ο ένας για τον άλλον. Δεν πρέπει για παράδειγμα, μια δραστηριότητα η οποία δρα ευεργετικά στην ανάπτυξη της οικονομίας, να επιβαρύνει σημαντικά την κοινωνία, το περιβάλλον ή και τα δύο ταυτόχρονα (Κουρούτσος, 2008). Κοινό στόχο παγκοσμίως, αποτελεί η προσπάθεια οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης με τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Οι τρεις λοιπόν πυλώνες, θα πρέπει να αναπτύσσονται αλληλοσυμπληρώνοντας ο ένας τον άλλον. Η κοινωνία, το περιβάλλον και η οικονομία είναι έννοιες αλληλένδετες, με τις οποίες θα πρέπει να συμμορφώνεται το κοινωνικό σύνολο έτσι ώστε να μην αλληλοκαλύπτονται. Η οικονομική ανάπτυξη και η περιβαλλοντική προστασία είναι έννοιες συμπληρωματικές και δεν πρέπει η μια να αναπτύσσεται ενάντια της άλλης (Καρβούνης & Γεωργακέλλος, 2003).

*Εικόνα 2: Οι τρεις πυλώνες της Βιώσιμης Ανάπτυξης
(Πηγή)*

Διαχωρισμός της Αειφόρου Ανάπτυξης: Ισχυρή και Ήπια Αειφορία

Ο όρος της αειφορίας αποτελεί έναν από τους πιο πολύ συζητημένους όρους, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Η έννοια αυτή, είναι ταυτόσημη με τη δυνατότητα μιας κατάστασης να διατηρείται στο πέρασμα των χρόνων και να μπορεί να αποδίδει και στις επόμενες γενιές. Με αυτόν τον τρόπο δημιουργούνται δύο διαφορετικές προσεγγίσεις του όρου, οι οποίες συμβάλουν στην καλύτερη κατανόησή του. Η ισχυρή αειφορία έχει ως βασικό στόχο την καλύτερευση της ζωής του ανθρώπου αλλά και της ποιότητας του περιβάλλοντος, μέσω των οικολογικών διεργασιών (Γαζιώτου, 2014). Από την άλλη πλευρά, η ήπια αειφορία αναζητά απαντήσεις σε προβλήματα που σχετίζονται με την τεχνολογία και την οικονομία, βασικούς πυλώνες, μέσω των οποίων είναι δυνατό να επιτευχθεί βιωσιμότητα.

Στην περίπτωση της ισχυρής αειφορίας, βασικό μέλημα είναι η προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και των ανθρώπων που κατοικούν σε αυτό, η διατήρηση του φυσικού πλούτου και η μείωση των επιπέδων φτώχειας. Βασικά χαρακτηριστικά της ισχυρής αειφορίας είναι η ορθή διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων με στόχο την ανακατανομή τους, για την ενίσχυση των περιοχών που ζουν κάτω από τα όρια της φτώχειας, χωρίς όμως να δημιουργούνται κίνδυνοι από τις ανθρώπινες παρεμβάσεις. Σύμφωνα με την ισχυρή αειφορία, ευνοείται η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και ενισχύεται η εξάλειψη των ανισοτήτων και της φτώχειας, δίνοντας βάση στην καλή υγεία και εκπαίδευση και στην ύπαρξη

ευημερίας στη ζωή των πολιτών (Μαρτσάκη & Δρύλλης, 2014). Η συγκεκριμένη προσέγγιση της αειφορίας, θεωρείται από πολλούς η ορθότερη.

Η περίπτωση της ήπιας αειφορίας αντιτίθεται σε αυτή της ισχυρής. Εδώ, το μέγιστο ενδιαφέρον δεν στρέφεται προς τον άνθρωπο, το περιβάλλον και την εξάλειψη της φτώχειας αλλά προς την επίλυση οικονομικών και τεχνολογικών προβλημάτων. Η ήπια αειφορία συνδέει την οικονομική μεγέθυνση με την οικονομική ανάπτυξη σε συνάρτηση πάντα με το περιβάλλον. Οι βασικοί αρμόδιοι της εξουσίας είναι οι κυβερνήσεις, οι οποίες θέτουν τις στρατηγικές και τους στόχους τους οποίους και εφαρμόζουν. Η επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων καθώς επίσης και η διαχείριση των πόρων βασίζεται στην παράμετρο της τεχνολογίας (Μαρτσάκη & Δρύλλης, 2014).

Σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η κλιματική κρίση αποτελεί πλέον γεγονός το οποίο ο άνθρωπος καλείται να διαχειριστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και οι κυβερνήσεις και η αυτοδιοίκηση θα πρέπει να προσπαθήσουν να επιλύσουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ & ΕΛΛΑΔΑ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ευρώπη

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι διαρθρωμένα και χωρισμένα σε μικρότερες ενότητες, με στόχο την καλύτερη διαχείριση και διευθέτηση ζητημάτων των τοπικών κοινωνιών. Η αυτοδιοίκηση στην ΕΕ, εξελίσσεται και αλλάζει διαρκώς στο πέρασμα του χρόνου. Το τοπίο της ευρωπαϊκής τοπικής αυτοδιοίκησης διαμορφώνεται ανάλογα με το μέγεθος της χώρας καθώς και τη διαδικασία αποκέντρωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι σημαντική για τη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καθώς τηρεί την αρχή της επικουρικότητας και την οργανωτική αρχή της αποκέντρωσης, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατόν πλησιέστερα στους πολίτες. Αυτό ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και φανερώνει τις αλληλεπικαλυπτόμενες αρμοδιότητες μεταξύ των χωρών της ΕΕ και των χωρών που δεν είναι μέλη της ΕΕ (πλούτος των χωρών).

Όσον αφορά τον πλούτο των εθνών, το Συμβούλιο της Ευρώπης αποτελείται από ιδιαίτερα ανεπτυγμένες χώρες (σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ), που βρίσκονται κυρίως στα δυτικά και βορειοδυτικά του. Χαρακτηριστικές είναι οι χώρες του Λουξεμβούργου και του Λιχτενστάιν, οι οποίες έχουν κατά κεφαλήν εισόδημα άνω των 100.000 δολαρίων.

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης τοπικής αυτοδιοίκησης της ΕΕ, περιλαμβάνει τις βασικές αρχές της τοπικής διακυβέρνησης στην Ευρώπη. Η αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να αναγνωρίζεται στην εγχώρια νομοθεσία και όπου είναι εφικτό στο Σύνταγμα (άρθρο 2). Επίσης, η εν λόγω αρχή καθορίζει το δικαίωμα και την ικανότητα των τοπικών αρχών εντός των ορίων του νόμου να ρυθμίζουν και να διαχειρίζονται σημαντικό μέρος κοινών υποθέσεων με δική τους ευθύνη, προς το συμφέρον του τοπικού πληθυσμού (άρθρο 3). Επιπλέον, οι τοπικές κυβερνήσεις πρέπει να έχουν πλήρη διακριτική ευχέρεια να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σε τομείς που δεν έχουν ανατεθεί σε άλλη αρχή.

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα διαμορφώνεται βάσει του άρθρου 102 του Συντάγματος. Ως Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) ορίζονται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου καθένα από τα οποία έχει συσταθεί σε συγκεκριμένη εδαφική περιφέρεια και έχει ως σκοπό τη διοίκηση των τοπικών ζητημάτων. Τα εν λόγω όργανα εκλέγονται με καθολική μυστική ψηφοφορία από τους δημότες (Σπυρόπουλος, 2018). Οι αρμοδιότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ορίζονται από τη νομοθεσία. Ανάλογα με τη φύση τους, χωρίζονται σε ίδιες, οι οποίες αφορούν θέματα κυρίως τοπικού ενδιαφέροντος, ανατιθέμενες ή κατ' ανάθεση από το κεντρικό κράτος ή άλλης βαθμίδας τοπική κυβέρνηση και κοινές αρμοδιότητες, οι οποίες ενδέχεται να ασκούνται από κοινού με άλλες βαθμίδες τοπικών κυβερνήσεων ή ομόσπονδα κρατίδια. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια.

Το 2010 ο τρόπος διαμόρφωσης του ελληνικού αυτοδιοίκητου τοπίου άλλαξε ριζικά. Το Πρόγραμμα Καλλικράτης επέφερε αλλαγές δημιουργώντας το νέο πλαίσιο των ΟΤΑ. Με την εφαρμογή του προγράμματος οι βαθμοί αυτοδιοίκησης έγιναν και παραμένουν δύο. Στον Α' βαθμό συγκαταλέγονται όλοι οι Δήμοι, ενώ στον Β' οι

περιφέρειες. Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις καταργήθηκαν οριστικά και η θητεία των αυτοδιοικητικών οργάνων αυξήθηκε σε πέντε χρόνια.

Με την εφαρμογή του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης») υφίστανται δύο βαθμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα. Τον Α' βαθμό αποτελούν οι Δήμοι και τον Β' βαθμό οι Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις (Περιφέρειες). Η λειτουργία των ΟΤΑ Α' Βαθμού ρυθμίζεται από το κάτωθι νομοθετικό πλαίσιο: τις διατάξεις του Ν. 3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων), τα νομοθετήματα, τις Υπουργικές Αποφάσεις, τις εγκυκλίους που εκδόθηκαν μετά την ψήφιση του εν λόγω νόμου και το Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα "Καλλικράτης"). Η λειτουργία των ΟΤΑ Β' Βαθμού ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα "Καλλικράτης").

Το 2018 τέθηκε σε εφαρμογή ακόμα ένα πρόγραμμα ενίσχυσης της οικονομίας και της αναπτυξιακής λειτουργίας των ΟΤΑ, το πρόγραμμα Κλεισθένης.

Η διαμόρφωση της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα, ξεκινά από την κορυφή και το Υπουργείο Εσωτερικών το οποίο είναι αρμόδιο για την ομαλή λειτουργία όλων των επιμέρους φορέων. Η αποκεντρωμένη διοίκηση διαιρείται σε επτά Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, οι οποίες εκτείνονται στα όρια μιας περιφέρειας. Οι επτά αυτές αποκεντρωμένες διοικήσεις αποτελούνται από αυτήν της Αττικής, της Θεσσαλίας, της Ηπείρου, του Αιγαίου, της Κρήτης και τέλος της Μακεδονίας και Θράκης. Για την αποκεντρωμένη διοίκηση, υπεύθυνος ορίζεται από την κυβέρνηση, ο Γενικός Γραμματέας και κατέχει όλες τις αποφασιστικές αρμοδιότητες. Οι ΟΤΑ Β' Βαθμού αποτελούνται από 13 διαφορετικές περιφέρειες, οι οποίες διαιρούνται σε περιφερειακές ενότητες. Υπεύθυνοι των περιφερειών ορίζονται ο Περιφερειάρχης, η Οικονομική Επιτροπή, το Συμβούλιο, η εκτελεστική Επιτροπή και τέλος αυτή της ποιότητας ζωής.

Περιφέρεια	Επιφάνεια (km ²)
Σύνολο Ελλάδος	132.049
Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	14.179
Κεντρική Μακεδονία	19.166
Δυτική Μακεδονία	9.471
Ήπειρος	9.164
Θεσσαλία	14.051
Στερεά Ελλάδα	15.561
Ιόνια Νησιά	2.306
Δυτική Ελλάδα	11.327
Πελοπόννησος	15.511
Αττική	3.814
Βόρειο Αιγαίο	3.854
Νότιο Αιγαίο	5.305
Κρήτη	8.340

Εικόνα 3: Οι περιφέρειες της Ελλάδας, ΕΛΣΤΑΤ (Πηγή)

Οι ΟΤΑ Α΄ Βαθμού στην Ελλάδα, αποτελούνται από 332 Δήμους. Οι Δήμοι, διαχωρίζονται σε δημοτικές ενότητες, κάθε μια από τις οποίες ανάλογα με τον πληθυσμό της, καλείται είτε δημοτική κοινότητα (άνω των 2.000 κατοίκων), είτε τοπική κοινότητα (κάτω των 2.000 κατοίκων).

Περιφερειακή και Τοπική Ανάπτυξη

Ως ανάπτυξη τόσο στις περιφέρειες όσο και στους δήμους, θεωρείται η οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική και περιβαλλοντική καλυτέρευση των συνθηκών ζωής των πολιτών. Ο συγκεκριμένος όρος, αποτελεί έναν μεταπολεμικό όρο, ο οποίος εστιάζει στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων του πολέμου και στην αποκατάσταση της οικονομίας και κοινωνίας των εμπλεκόμενων περιοχών. Στην περίπτωση της περιφερειακής ανάπτυξης στόχο αποτελεί, η εξασφάλιση της θεσμικής κοινωνικής και χωροταξικής οργάνωσης όλων των περιφερειών (Κονσόλας, 1985).

Η τοπική ανάπτυξη αποτελεί μια έννοια με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, που χρήζει περαιτέρω ανάλυσης. Ορίζεται, ως η διαδικασία αλλαγών που επέρχονται σε τοπικό επίπεδο και καλυτερεύουν έτσι το επίπεδο διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού. Φυσικά η διαδικασία αυτή, στηρίζεται στις ενέργειες που γίνονται από την τοπική κοινωνία, τους φορείς, τις επιχειρήσεις κ.ά., με στόχο την επίτευξη της αναπτυξιακής διαδικασίας. Η τοπική κοινωνία σε αυτή την περίπτωση, βασίζεται αποκλειστικά στην αξιοποίηση και εκμετάλλευση των πόρων που διαθέτει για την μεγέθυνσή της.

Η έννοια της τοπικής ανάπτυξης πολλές φορές ταυτίζεται με την αειφορία και τον ορισμό της στη βάση. Αυτό γιατί, οι υπηρεσίες που παρέχονται στους κατοίκους εξασφαλίζουν την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, χωρίς να απειλείται η παροχή τους και για τις επόμενες γενεές (Λεοτσάκου, 2009). Άλλωστε η επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξη σε καθολικό επίπεδο, απαιτεί την υλοποίηση δράσεων σε τοπικό επίπεδο.

Οι Αρμοδιότητες των ΟΤΑ

Οι βασικές αρμοδιότητες των Περιφερειών και των Δήμων έχουν αλλάξει σημαντικά στο πέρασμα του χρόνου. Οι κυριότερες από αυτές, αφορούν τα απορρίμματα και την καθαριότητα, την κατασκευή και συντήρηση του δικτύου αποχέτευσης, ύδρευσης, των κοινόχρηστων χώρων και τέλος τον ηλεκτροφωτισμό. Στις επιπλέον αρμοδιότητες των ΟΤΑ, οι οποίες συμβάλουν στην εύρυθμη λειτουργία

τους και την ομαλή διαβίωση των πολιτών εντάσσονται η συντήρηση και κατασκευή όλων των δημοτικών κτηρίων (σχολεία, ΚΑΠΗ, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.ά). Επίσης, οι αρμόδιοι των ΟΤΑ φροντίζουν για επιμορφωτικές, πολιτιστικές αθλητικές κ.ά. δραστηριότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Καλές Πρακτικές Κλεισθένη

Το 2012 η Πανελλήνια Ένωση Γενικών Γραμματέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κλεισθένης, δημιούργησε μια βάση δεδομένων με στόχο την προώθηση των καλών πρακτικών που εφαρμόζονται κατά καιρούς από διάφορους δήμους ανά την Ελλάδα, έτσι ώστε συγκεκριμένοι τομείς να βελτιωθούν και σε άλλους δήμους. Οι εν λόγω πρακτικές εξειδικεύονται σε συγκεκριμένους κλάδους, οι οποίοι αφορούν τις πρότυπες διαδικασίες και πιστοποιήσεις, την βιώσιμη ανάπτυξη, την καλύτερευση του τρόπου ζωής, την τοπική υγεία, την κοινωνική ανάπτυξη και τις καινοτόμες ψηφιακές λειτουργίες. Δήμοι οι οποίοι εφαρμόζουν καλές πρακτικές, θέτουν μέσω αυτών, ως βασικό στόχο τη δημοσιοποίηση συμβουλών και οδηγιών σε άλλους δήμους, για την αύξηση της αξιοπιστίας τους. Ονομάζονται «καλές» καθώς είναι βιώσιμες και μπορούν να αντιγραφούν από άλλους δήμους, ενώ θεωρούνται αποτελεσματικές και αποδοτικές σε σχέση με άλλες εφαρμόσιμες πρακτικές (www.otapractices.gr).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μια «καλή» πρακτική διαθέτει συγκεκριμένα, βασικά χαρακτηριστικά. Θα πρέπει να είναι βιώσιμη πράγμα το οποίο κρίνεται από την μακροχρόνια διάρκεια των αποτελεσμάτων της. Θα πρέπει επίσης να είναι καινοτόμα και να προσφέρει λύσεις σε υπάρχοντα προβλήματα, ενώ η αναπαραγωγή της πρακτικής από άλλους δήμους σε αντίστοιχες περιπτώσεις θα πρέπει να αποτελεί παράδειγμα για διοικήσεις που επιθυμούν να την εφαρμόσουν.

Τομείς Υλοποίησης Καλών Πρακτικών

Οι ταχείς εξελίξεις και οι οδηγίες που καταφθάνουν καθημερινά τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της διακυβέρνησης, επηρεάζουν σημαντικά τις αρμοδιότητες του κράτους και κατ' επέκταση τις αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Πλέον, δημιουργείται σε κάθε πολίτη η

ανάγκη παροχής ολοένα και περισσότερο σύγχρονων υπηρεσιών σε τομείς με σχετίζονται με την υγεία, την εκπαίδευση, την διαβίωση κ.ά. Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης έρχεται να συμπληρώσει τα καθήκοντα της πολιτείας στο σύνολό της και να ενισχύσει τις παρεχόμενες υπηρεσίες με στόχο την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Βάσει της Πανελλήνιας Ένωσης Γενικών Γραμματέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης «Κλεισθένης», οι Καλές Πρακτικές χωρίζονται σε πέντε διαφορετικούς τομείς.

Ο πρώτος τομέας, σχετίζεται με την πιστοποίηση και τις πρότυπες διαδικασίες. Έχοντας ως βασικό στόχο την παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, οι ΟΤΑ θα πρέπει να δρουν καινοτόμα και να σχεδιάζουν τις υπηρεσίες τους προς αυτή την κατεύθυνση. Ένας σύγχρονος οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να εξασφαλίζει στους πολίτες, ότι η συμμετοχή τους σε καθημερινές διαδικασίες θα γίνεται με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο.

Ο δεύτερος τομέας αφορά την ποιότητα ζωής και την βιώσιμη ανάπτυξη. Η εφαρμογή των 17 ΣΒΑ στον τρόπο διοίκησης των ΟΤΑ αποτελεί σημαντικό μέσο στη μείωση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, την ενίσχυση του κοινωνικού συνόλου κ.ά.

Ο τρίτος τομέας αφορά την υγεία και την πρόνοια. Η πανδημία Covid-19 απέδειξε σε όλους πόσο ευάλωτο μπορεί να είναι το σύστημα υγείας, σε περίπτωση που δεν είναι κατάλληλα οχυρωμένο για την αντιμετώπιση τέτοιων συνθηκών. Ο πολίτης σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να βρίσκεται στο κέντρο της προσοχής των εθνικών και τοπικών δράσεων, οι οποίες θα διασφαλίζουν την καλή υγεία και την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν σε καθημερινή βάση. Ο τέταρτος τομέας, αφορά την κοινωνική ανάπτυξη των δημοτών. Οι ΟΤΑ υποχρεούνται να εξασφαλίζουν στους πολίτες τις απαραίτητες υποδομές για την ανάπτυξη και προώθηση του πολιτισμού αλλά και του αθλητισμού.

Τέλος, ο πέμπτος τομέας σχετίζεται με τις καινοτόμες ψηφιακές λειτουργίες. Η σωστή χρήση της τεχνολογίας και η ανάπτυξη νέων καινοτόμων διαδικασιών είναι απαραίτητες για την διευκόλυνση της καθημερινότητας των πολιτών και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών.

Το σύμφωνο των Δημάρχων για την προστασία του περιβάλλοντος

Το σύμφωνο των Δημάρχων αποτελεί μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος, από το 2008. Οι τοπικές αρχές κάθε ευρωπαϊκής χώρας, καλούνται να συμφωνήσουν και να ακολουθήσουν μια κοινή γραμμή πλεύσης, με στόχο τη μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον. Το σύμφωνο των δημάρχων για την ενέργεια και το κλίμα, υπογράφεται από κάθε ευρωπαϊκό κράτος μέλος, το οποίο ασπάζεται τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία και συμφωνεί να δράσει υπέρ του φυσικού περιβάλλοντος (10.090 υπογραφές δημάρχων έως τώρα). Το σύμφωνο των δημάρχων στηρίζεται στην πολύ-επίπεδη συνεργασία καθώς επίσης και στη δράση και διαχείριση από τη βάση προς την κορυφή (www.simfonodimarxon.eu).

Οι Δήμαρχοι οι οποίοι ασπάζονται τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία δεσμεύονται να μειώσουν τις εκπομπές CO₂, αλλά και άλλων αερίων τα οποία συμβάλλουν στην αύξηση του φαινομένου του θερμοκηπίου, έως και 40% έως το 2030. Η συγκεκριμένη δέσμευση βασίζεται σαφώς στην χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στην ορθή διαχείριση των διαθέσιμων περιβαλλοντικών πόρων. Σημαντικό είναι επίσης, να προσδιοριστούν οι ανάγκες των περιοχών έτσι ώστε να γίνουν ανθεκτικές και να καταφέρουν να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις που δημιουργούνται από την κλιματική κρίση. Τέλος, οι δράσεις που ορίζονται από το σύμφωνο των δημάρχων βασίζονται άμεσα στις συνέργειες μεταξύ των χωρών της ΕΕ αλλά και στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας και ιδεών. Η ενεργειακή ασφάλεια και η καθολική πρόσβαση των χωρών σε βιώσιμες και οικονομικά προσιτές πηγές ενέργειας, αποτελούν βασικό στόχο του συμφώνου.

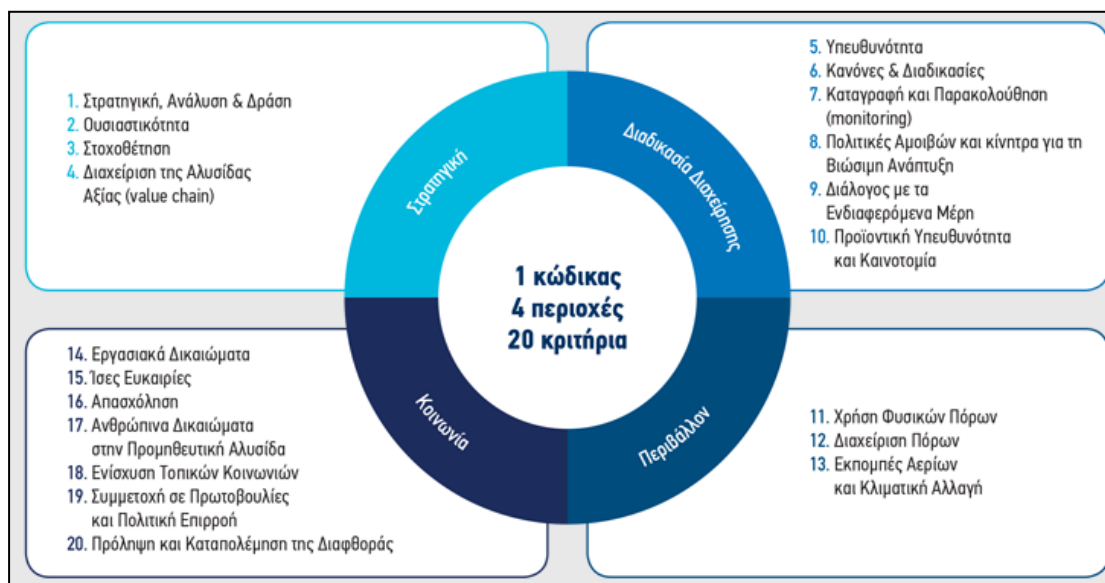
Έχοντας ως σκοπό όχι μόνο να ακολουθήσουν το συγκεκριμένο σχέδιο αλλά και να επιτύχουν τους στόχους του, με την υπογραφή του συμφώνου οι δήμαρχοι, δεσμεύονται μετά από δύο χρόνια να υποβάλλουν κατόπιν εσωτερικού προγραμματισμού του Δήμου, τα μέσα και τις δράσεις με τα οποία εκείνοι θα προσπαθήσουν να το επιτύχουν. Για την επίτευξη του συγκεκριμένου σχεδίου φυσικά, δεν απαιτείται μόνο η ενεργός συμμετοχή των κυβερνήσεων αλλά και των πολιτών. Στη συνέχεια οι δήμαρχοι καλούνται να υποβάλουν σχέδιο δράσης για την αιεφόρο και βιώσιμη ενέργεια, να το εφαρμόσουν καθώς επίσης και να παρακολουθούν την πρόοδο του. Η τοπική αυτοδιοίκηση στηρίζεται στην ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην διαχείριση των πόρων αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος για την εφαρμογή του.

Στην Ελλάδα 119 Δήμοι συμμετέχουν στη συγκεκριμένη εθελοντική συμφωνία, με στόχο τη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου αλλά και αύξηση της χρήσης ΑΠΕ σύμφωνα με τους στόχους που έχουν τεθεί από την ΕΕ, έως ότου τα συγκεκριμένα βήματα προστασίας του περιβάλλοντος, να μην αποτελούν εθελοντική συμφωνία αλλά νόμο για όλους (www.simfonodimarxon.eu).

Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητας

Ο Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητας δημιουργήθηκε με στόχο να αποτελέσει ένα εργαλείο το οποίο θα εξασφαλίζει στις επιχειρήσεις και τους οργανισμούς, διαφάνεια και αυτοδέσμευση σε θέματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα. Η συγκεκριμένη δράση έρχεται να καλύψει την οδηγία της ευρωπαϊκής επιτροπής για δημοσιοποίηση στοιχείων τα οποία δεν σχετίζονται άμεσα με τα οικονομικά αποτελέσματα. Βασικός σκοπός αυτής της ιδέας είναι η δημιουργία μιας κοινής πλατφόρμας Βιώσιμης Ανάπτυξης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η δημιουργία του ελληνικού κώδικα βιωσιμότητας βασίζεται στην ευρωπαϊκή οδηγία, για δημοσίευση μη οικονομικών στοιχείων των οργανισμών και ενσωμάτωση στον τρόπο διακυβέρνησης κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων. Η συγκεκριμένη οδηγία (2014/95/EU) εναρμονίζεται πλήρως με τους 17 ΣΒΑ. Η Ελλάδα μέσω νόμου, είναι υπόχρεη να εναρμονιστεί και να ακολουθήσει την οδηγία με στόχο την επίτευξη ύπαρξης ισορροπίας στους τομείς κοινωνία-περιβάλλον-οικονομία (www.sustainablegreece2020.com).

Εικόνα 4: Ο Ελληνικός Κώδικας Βιωσιμότητα (Πηγή)

Έξυπνη πόλη

Η αστικοποίηση τείνει, ιδιαίτερα τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, να αποτελεί το συχνότερο φαινόμενο που σχετίζεται με τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι επιλέγουν να κατοικούν στον πλανήτη. Η επιστημονική κοινότητα υποστηρίζει έντονα τη θεωρία ότι τα επόμενα χρόνια, το μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού θα κατοικεί σε πόλεις. Βασικός λόγος, της αύξησης του συγκεκριμένου φαινομένου είναι η επιθυμία των ανθρώπων να έχουν μια πιο άνετη ζωή και να αυξάνουν διαρκώς το βιοτικό τους επίπεδο. Οι αυξανόμενες απαιτήσεις που προκύπτουν από τις ανάγκες του πληθυσμού, οδηγούν στον επαναπροσδιορισμό των υποδομών και των παροχών ενός σύγχρονου αστικού κέντρου. Για τον συγκεκριμένο επανασχεδιασμό, απαιτείται συνέργεια μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών (επιστημόνων, κατοίκων, κυβερνητικών αρχών κ.ά.) έτσι ώστε να προσδιοριστούν και να καθοριστούν οι ανάγκες και οι απαιτήσεις των κατοίκων για τις πόλεις τους (Φραντζεσκάκης, 1997).

Οι απαιτήσεις αυτές οδήγησαν στην ανάγκη δημιουργίας ενός όρου, ο οποίος θα περιλάμβανε το σύνολο των δυνατοτήτων που θα παρέχει η ιδανική πόλη για να ζεις. Έτσι, ως έξυπνη πόλη, ορίζεται η πόλη η οποία «συνδέει την υλική, την κοινωνική, την επιχειρηματική υποδομή με την υποδομή πληροφορικής για να αξιοποιήσει έτσι, τη συλλογική νοημοσύνη» (Harisson & Donnelly, 2011). Ωστόσο, οι ορισμοί που έχουν δοθεί κατά καιρούς για την έξυπνη πόλη περιλαμβάνουν

συνήθως, συνδυασμό του ανθρώπινου παράγοντα και της τεχνολογίας. Η ενδυνάμωση του όρου της έξυπνης πόλης ξεκινά την δεκαετία του '90 όπου και επανεξετάστηκε ο σχεδιασμός των κτιρίων και της ρυμοτομίας των πόλεων. Μέλημα της συγκεκριμένης ιδέας ήταν η δημιουργία σύγχρονων αστικών κέντρων, τα οποία διασφαλίζουν στους πολίτες τις κατάλληλες υποδομές κατοικίας, μεταφοράς, δικτύων τεχνολογίας, ύδρευσης, αποχέτευσης κ.ά. (Nam & Pardo, 2011).

Τα συστήματα που δημιουργούνται στις πόλεις θα πρέπει να συνδέονται αρμονικά μεταξύ τους και να διασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία και κατ' επέκταση τη βιωσιμότητά τους.

Σύγχρονα Συστήματα και τεχνολογίες που χαρακτηρίζουν την έξυπνη πόλη

Ένα από τα βασικά στοιχεία των έξυπνων πόλεων είναι οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Ως ΤΠΕ ορίζεται το σύνολο των τεχνολογιών οι οποίες χρησιμοποιούνται με στόχο να βελτιώσουν τον τρόπο επικοινωνίας και λήψης πληροφοριών. Οι ΤΠΕ σε συνδυασμό με τα επιμέρους συστήματα τα οποία αποτελούν το «ενιαίο σύστημα» της έξυπνης πόλης, συμβάλλουν στη δημιουργία μιας ευφυούς πόλης η οποία προσαρμόζεται εύκολα στις αλλαγές που προκύπτουν (Κάβουρας, 2016). Η αξιοποίηση των διαθέσιμων τεχνολογιών και η χρήση ψηφιακών συστημάτων είναι σαφώς, βασικά στοιχεία μιας έξυπνης πόλης.

Σκοπό του σχεδιασμού και της χρήσης των συγκεκριμένων τεχνολογιών είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των υποδομών, οι άνετες μεταφορές, η διασφάλιση της υγείας και η ύπαρξη μηχανισμών για την αντιμετώπιση έκτακτων συνθηκών. Σημαντικό ρόλο στα συστήματα των έξυπνων πόλεων διαδραματίζει η χρήση και αξιοποίηση του διαδικτύου, με τέτοιο τρόπο ώστε να συνδέονται αρμονικά όλα τα συστήματα μεταξύ τους. Τα λογισμικά και ψηφιακά εργαλεία, αποτελούν επίσης μέσα τα οποία συμβάλλουν στη διαμόρφωση και τον σχεδιασμό των έξυπνων πόλεων.

Η Αειφόρος Ανάπτυξη στην Ελλάδα – Το Σχέδιο δράσης αειφορίας

Η αειφόρος ανάπτυξη, αποτελεί πολλές φορές την απάντηση στην αντιμετώπιση προβλημάτων τα οποία σχετίζονται με την οικονομική, περιβαλλοντική, επισιτιστική, ενεργειακή κ.ά. κρίσεις. Το σχέδιο αειφορίας είναι απαραίτητο λοιπόν να σχεδιαστεί αλλά και να υλοποιηθεί από όλες τις

αναπτυσσόμενες και αναπτυγμένες χώρες του κόσμου. Οι 17 ΣΒΑ και οι 169 υποστόχοι, αποτελούν ισχυρό μέσο για την επίτευξη του σχεδίου βιωσιμότητας, καθώς μπορούν να συγχρονίσουν τα κράτη μέλη και να τα θέσουν σε τροχιά κοινής πλεύσης. Οι κυβερνήσεις των χωρών είναι απαραίτητο να κατανοήσουν πως η ευημερία στη διαβίωση των πολιτών θα επέλθει μόνο ενισχύοντας τους 3 βασικούς πυλώνες αειφορίας, εστιάζοντας πάντα στην κοινωνία, στην οικονομία αλλά και στο περιβάλλον.

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στο σχέδιο αυτό δίνοντας ιδιαίτερη βάση στους τομείς που παρουσιάζει συγκριτικό πλεονέκτημα, έναντι των υπολοίπων ευρωπαϊκών χωρών. Αποτελεί μια χώρα, η οποία μπορεί να αποτελέσει πρότυπο αειφορίας στον αγροτικό και τουριστικό τομέα, εξαιτίας του ιδιαίτερου φυσικού της πλούτου. Σκοπός του σχεδίου αειφορίας είναι να δοθεί προτεραιότητα στην εξοικονόμηση των φυσικών πόρων και στη σωστή διαχείριση τους, για την προστασία τους κλίματος και του ενεργειακού πλούτου της χώρας, των κατοίκων αλλά και του ελληνικού περιβάλλοντος. Άλλωστε, είναι εφικτό μέσω των νέων ευκαιριών που δημιουργούνται λόγω της βιωσιμότητας η χώρα μας, να ξεπεράσει την εκάστοτε κρίση και να αναπτυχθεί ταχέως, ενισχύοντας ταυτόχρονα το ανθρώπινο δυναμικό της (Value Del, 2010).

Το θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα, προέρχεται κυρίως από ευρωπαϊκές οδηγίες και κανόνες, οι οποίοι ενσωματώνονται στην ελληνική νομοθεσία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, με στόχο την υλοποίηση του σχεδίου. Έτσι νόμοι του κράτους, εστιάζουν στην προστασία του περιβάλλοντος, της πολιτισμικής κληρονομιάς, του χωροταξικού σχεδιασμού κ.ά. Το πιο σημαντικό άρθρο του Συντάγματος για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, είναι το άρθρο 24, το οποίο υποχρεώνει το κράτος και τους πολίτες στην προστασία του η οποία αποτελεί αναπόσπαστο δικαίωμα όλων (www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-24/). Στο ίδιο άρθρο, ορίζεται επίσης το ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο αφορά την χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, όπως επίσης την προστασία των πολιτιστικών μνημείων και περιοχών μέσω νόμων.

Στην Ελλάδα το σχέδιο δράσης για την αειφορία, περιλαμβάνει συγκεκριμένα βήματα τα οποία έχουν ισχυρό αντίκτυπο τόσο στην κοινωνία και το περιβάλλον όσο και στην οικονομία (Αραβώσης, 2010).

Περιλαμβάνονται οι παρακάτω ενέργειες:

1. Ενσωμάτωση της κοινοτικής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο, το οποίο συνάδει με τις ρυθμίσεις που προωθούνται σε εγχώριο επίπεδο και επηρεάζουν το θεσμικό πλαίσιο.
2. Εφαρμογή των διεθνών συμβάσεων και πρωτοβουλιών, οι οποίες σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος.
3. Προώθηση θεσμών που σχετίζονται με την αειφορία στα εμπλεκόμενα μέρη με στόχο την υιοθέτησή τους.
4. Ανάδειξη εκπαιδευτικών πολιτικών που σχετίζονται με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Έτσι, διαδίδονται ορθά πρότυπα τα οποία ενισχύουν την προώθηση και επίτευξη βιωσιμότητας.
5. Αξιοποίηση των υποδομών και της τεχνολογίας, με τους πιο σύγχρονους και αποδοτικούς τρόπους έτσι ώστε η ανάπτυξη να στηρίζεται σε δράσεις οι οποίες έχουν τις λιγότερες δυνατές επιπτώσεις.
6. Εκπόνηση και σχεδιασμός προγραμμάτων αειφόρου ανάπτυξης, αποκλειστικά για ΟΤΑ, τα οποία θα συμβάλλουν ενεργά στην κατάρτιση και οργάνωση των στελεχών ΟΤΑ, για να εκπονηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το σχέδιο της αειφορίας.
7. Υποστήριξη των δράσεων και παροχή κατάλληλων κινήτρων στους εμπλεκόμενους, έτσι ώστε να ενθαρρύνεται το σχέδιο δράσης και να αξιοποιούνται οι πόροι στο μέγιστο βαθμό.

Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών (GRI)

Οι εταιρείες αλλά και πολλοί οργανισμοί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, εκδίδουν κάθε ένα ή δύο χρόνια απολογισμό βιώσιμης ανάπτυξης, με στόχο τη διαφάνειά και την ομαλή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε και το Global Reporting Initiative (GRI), ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που προωθεί και συμβάλει την συγκεκριμένη πρωτοβουλία απολογισμών βιωσιμότητας (www.globalreporting.org).

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία, έχει ως βασική αποστολή την παροχή διαφάνειας που αφορούν τις επιπτώσεις εταιρειών αλλά και οργανισμών αναφορικά με την κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον. Τα πρότυπα που έχουν δημιουργηθεί αφορούν διάφορους τομείς δραστηριοποίησης, οι οποίοι σχετίζονται με

τα απόβλητα, τη φορολογία, το κοινωνικό σύνολο, τις εκπομπές ρύπων κ.ά., ολοκληρώνοντας με αυτόν τον τρόπο τις αναφορές και δημιουργώντας προς το κοινό μια ισορροπημένη εικόνα. Έτσι λοιπόν, δημιουργήθηκαν ποιοτικοί και ποσοτικοί δείκτες οι οποίοι διαχωρίζονται σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες ανάλογα με το εάν αφορούν την κοινωνία, την οικονομία ή το περιβάλλον.

Οι κοινωνικοί δείκτες σχετίζονται με τις συνθήκες εργασίας και τη διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων αλλά και όλων των εμπλεκόμενων μερών. Είναι εξαιρετικά χρήσιμοι καθώς ενισχύουν την διαφάνεια αναφορικά με διάφορα κοινωνικά ζητήματα, την διασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλα.

Οι οικονομικοί δείκτες εστιάζουν κυρίως στις οικονομικές συναλλαγές, οι οποίες επηρεάζουν τον οργανισμό ή την επιχείρηση και τους εταίρους του.

Τέλος, οι περιβαλλοντικοί δείκτες αφορούν το αντίκτυπο που επιφέρει η δραστηριότητα του οργανισμού ή της επιχειρήσεις στο φυσικό περιβάλλον. Εδώ, περιλαμβάνονται δείκτες οι οποίοι αφορούν το κλίμα, την ενέργεια, την εξοικονόμηση όλων των ειδών πόρων, την βιοποικιλότητα κ.ά.

Οι συγκεκριμένοι δείκτες διαδραματίζουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο στην σύνταξη και έκδοση απολογισμών βιωσιμότητας, ενώ αποτελούν και ένα μέσο βάσει του οποίου ακολουθείται μια κοινή κατεύθυνση των οργανισμών παγκοσμίως (Hartman, 2007).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Η ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Στα προηγούμενα κεφάλαια αναλύθηκαν εκτενώς οι όροι της βιώσιμης ανάπτυξης αλλά και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το παρόν κεφάλαιο, αποσκοπεί να συνδέσει αυτούς τους δύο όρους και να αναδείξει τρόπους με τους οποίους οι ΟΤΑ θα συμβάλλουν ενεργά στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και η ένταξη των 17 ΣΒΑ στα σχέδια διακυβέρνησης αποτελεί το βασικό κίνητρο, βάσει του οποίου οι κυβερνήσεις σε παγκόσμια κλίμακα σχεδιάζουν τη στρατηγική τους για την επίτευξη αειφορίας. Ο ρόλος της πολιτείας στον τρόπο ένταξης των ΣΒΑ στα εθνικά και αναπτυξιακά σχέδια αλλά και στις στρατηγικές, είναι δυνατό να υποστηριχθεί ενεργά από την τοπική αυτοδιοίκηση. Είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό τα οφέλη

που προκύπτουν από την ένταξη των στόχων στη στρατηγική των ΟΤΑ, αλλά και να υπάρξει συνεργασία όλων των βαθμίδων για τη διασφάλιση της κοινωνίας, της οικονομίας και του περιβάλλοντος.

Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη των 17 ΣΒΑ, καθώς οι αλλαγές που μπορεί να επιφέρει ο τρόπος διοίκησης σε όλα τα σημαντικά θέματα, είναι δυνατό να βελτιώσει ζητήματα τα οποία σχετίζονται ενεργά με τους στόχους, σε επίπεδο κοινότητας. Αναλύοντας τους 17 ΣΒΑ, η παρούσα διπλωματική εργασία αποσκοπεί να τους αναδείξει, σημειώνοντας τους τρόπους με τους οποίους οι ΟΤΑ μπορούν να τους εντάξουν αποτελεσματικά στη στρατηγική τους και να αποφέρουν απτά αποτελέσματα.

1. Μηδενική Φτώχεια: Σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων, η αντιμετώπιση των ακραίων συνθηκών φτώχειας στους κατοίκους είναι ένα σημαντικό ζήτημα. Η φτώχεια δεν αποτελεί μόνο κοινωνικό πρόβλημα αλλά πολύ συχνά σχετίζεται και με προβλήματα διακυβέρνησης, περιβάλλοντος, υποδομών κ.ά. Οι βαθμίδες των ΟΤΑ καλούνται να εξαλείψουν το σοβαρό αυτό πρόβλημα, μέσω του σωστού σχεδιασμού, της αξιοποίησης κονδυλίων και της προώθησης και ανάπτυξης εθελοντικών δράσεων. Η ορθή διαχείριση των οικονομικών πόρων της τοπικής αυτοδιοίκησης από τους κυβερνώντες διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου.
2. Εξάλειψη πείνας: Για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου οι ΟΤΑ καλούνται να επενδύσουν και να αξιοποιήσουν την τεχνολογία μέσω της δημιουργίας καινοτόμων λύσεων, για την αξιοποίηση στο μέγιστο βαθμό των διαθέσιμων πόρων και την ικανοποίηση των πολιτών με την κάλυψη των αναγκών σίτισης. Η ένταξη στις σχολικές μονάδες εκπαιδευτικών σεμιναρίων με στόχο τη μείωση της σπατάλης τροφίμων αλλά και η δημιουργία δημοτικών λαχανόκηπων, αποτελούν μέσα τα οποία μπορούν να συμβάλλουν ενεργά στη μείωση της πείνας σε τοπικό και κατά συνέπεια παγκόσμιο επίπεδο.
3. Καλή υγεία: Η διασφάλιση της καλής υγείας όλων των δημοτών αποτελεί στόχο ζωτικής σημασίας, όπως φυσικά και η εξασφάλιση τροφής και

στέγης. Πρωτοβουλίες οι οποίες προέρχονται από τη διοίκηση και αφορούν τη δημιουργία και συντήρηση δημόσιων δομών υγείας φαίνεται να είναι απαραίτητες σε επίπεδο ΟΤΑ. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια και με αφορμή την πανδημία Covid-19, φαίνεται ότι η πολιτεία θα πρέπει να επενδύει ολοένα και περισσότερο σε κοινοτικές δομές όπως είναι τα κέντρα υγείας, τα δημοτικά κοινωνικά φαρμακεία των Δήμων όπως και σε προγράμματα τα οποία προωθούν τη βοήθεια και υποστήριξη των δημοτών ευπαθών ομάδων.

4. Ποιοτική εκπαίδευση: Η τοπική αυτοδιοίκηση κατέχει καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση της ποιοτικής εκπαίδευσης των πολιτών. Οι περιφέρειες και οι δήμοι θα πρέπει να συνεργάζονται αρμονικά με στόχο την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων με πρόσβαση σε όλους, τη συντήρηση των εκπαιδευτικών μονάδων κ.λπ.
5. Ισότητα των φύλων: Σε επίπεδο περιφερειών και δήμων η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών θα πρέπει να εφαρμόζεται τόσο στα εσωτερικά όσο και στα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη. Το ποσοστό γυναικών και ανδρών εντός των ΟΤΑ, είναι σημαντικό να διατηρείται τόσο στο οργανόγραμμά όσο και στους προμηθευτές, συνεργαζόμενα μέρη κ.λπ. Η ισότητα των φύλων είναι δυνατό να προωθείται και μέσα από ειδικά σχεδιασμένα προγράμματα.
6. Καθαρό νερό και αποχέτευση: Το νερό αποτελεί βασικό αγαθό και ανάγκη για την εξασφάλιση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Ακόμα και σήμερα αρκετές περιοχές ανά τον κόσμο, δεν έχουν καταφέρει να καλύψουν τις ανάγκες συστήματος αποχέτευσης για τους δημότες, με στόχο την ύπαρξη υγιεινής και ασφάλειας για όλους. Οι ΟΤΑ καλούνται να εντοπίσουν και να επιλύσουν τέτοιου είδους αδυναμίες μέσω σωστού τεχνικού σχεδιασμού αλλά και ορθής αξιοποίησης των οικονομικών πόρων.
7. Ανανεώσιμη ενέργεια: Οι ΟΤΑ χρησιμοποιούν για την εξασφάλιση των αναγκών των δημοτών αρκετές kWh ενέργειας κάθε χρόνο. Η ορθή αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων αλλά και ο εντοπισμός εναλλακτικών πηγών ενέργειας θα πρέπει να ανέλθει υψηλά στους βασικούς στόχους των

διοικητικών αρχών. Έτσι, βασικό μέρος αυτού του σχεδιασμού είναι η μείωση των ήδη καταναλωμένων φυσικών πόρων, των πόρων που καταναλώνονται για τον εξοπλισμό του στόλου των περιφερειών και των δήμων. Για τους ΟΤΑ, μέρος των οικονομικών πόρων, στο πλαίσιο της επίτευξης του στόχου για την ανανεώσιμη ενέργεια, θα πρέπει να δαπανάται στην αναβαθμίση των δημοτικών κτιρίων αλλά και στο μεγαλύτερο μέρος του εξοπλισμού τους.

8. Καλές θέσεις εργασίας και οικονομική ανάπτυξη: Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό τόσο των περιφερειών όσο και των δήμων διαθέτει μεγάλο μέρος στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης. Η κάθε περιφέρεια και ο κάθε δήμος αντίστοιχα, θα πρέπει να αξιοποιεί το εργατικό δυναμικό που προέρχεται από του δημότες αλλά και να επενδύει στην εκπαίδευση και κατάρτισή του.
9. Καινοτομία και υποδομές: Η ανάπτυξη καινοτομιών και η ορθή αξιοποίηση όλων των τεχνολογικών μέσων, είναι δυνατό να συμβάλλει καθοριστικά στην ολοκλήρωση και στον ανασχεδιασμό του σχεδίου αειφορίας, για την τοπική αυτοδιοίκηση. Η καινοτομία μπορεί να αναβαθμίσει οριστικά πολλούς τομείς της καθημερινότητας των δημοτών, ενώ παράλληλα συμβάλλει και στην ολοκλήρωση της επίτευξης πολλών από τους 17 ΣΒΑ. Η δημοτική περιουσία, στην οποία συμπεριλαμβάνονται όλες οι δομές και τα μέσα μεταφοράς, όπως επίσης και η ανάδειξη μεγάλων έργων βασίζεται ενεργά στο ρόλο της καινοτομίας. Τέλος, η καινοτομία συμβάλλει επίσης και στην αλλαγή των διαδικασιών και την αντιμετώπιση γραφειοκρατικών ζητημάτων που πολλές φορές αντιμετωπίζουν όλες οι βαθμίδες ΟΤΑ.
10. Μείωση ανισοτήτων: Η αντιμετώπιση και η μείωση των ανισοτήτων συμπεριλαμβάνεται στα ζητήματα τα οποία η πολιτεία καλείται να αντιμετωπίσει. Για την τοπική αυτοδιοίκηση, ο συγκεκριμένος στόχος αποτελεί μεγάλη πρόκληση ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η ανάπτυξη δομών και προγραμμάτων για την προστασία των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων.

11. Αειφόρες πόλεις και κοινότητες: Για την τοπική αυτοδιοίκηση ο συγκεκριμένος στόχος αποτελεί μια από τις μεγαλύτερης προκλήσεις, ειδικότερα στην περίπτωση των μεγαλουπόλεων. Οι αυξανόμενες αλλαγές στο κλίμα καθιστούν υποχρεωτική την ανάγκη ειδικού ανθεκτικού σχεδιασμού, σε επίπεδο κοινοτήτων για την πρόβλεψη και αντιμετώπιση ενδεχόμενων φυσικών καταστροφών. Η κάθε περιφέρεια και ο εκάστοτε δήμος θα πρέπει να θέτουν ως βασικό στόχο την υλοποίηση έργων πνοής για τις πόλεις αλλά και την επαρχία. Οι ανάγκες των πολιτών για βιώσιμες και σύγχρονες υποδομές άλλωστε, θα αυξάνονται ολοένα και περισσότερο στο πέρασμα των χρόνων.
12. Υπεύθυνη κατανάλωση: Η υπεύθυνη κατανάλωση στην περίπτωση των ΟΤΑ σχετίζεται κατά βάση με την ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων και την αξιολόγηση των ενδιαφερόμενων μερών και προμηθευτών. Η σύσταση ειδικών ομάδων, οι οποίες θα αξιολογούν και θα αναθεωρούν διαρκώς τις ανάγκες σε πόρους αποτελεί λύση η οποία θα μπορέσει να ελέγξει την κατανάλωση στους ΟΤΑ.
13. Δράση για το κλίμα: Οι δράσεις οι οποίες σχετίζονται με το κλίμα στην περίπτωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι αναγκαίο να εστιάζουν στην αντιμετώπιση και διαχείριση των φυσικών καταστροφών. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια αυξάνονται διαρκώς οι καταστροφές λόγω και των έντονων καιρικών φαινομένων. Σε κάθε περίπτωση βασικός στόχος της τοπικής αυτοδιοίκησης και κατ' επέκταση της πολιτείας είναι η προστασία της ανθρώπινης ζωής.
14. Υποθαλάσσια ζωή: Η αξιοποίηση και προστασία των υδάτινων πόρων αποτελεί προτεραιότητα ζωτικής σημασίας. Η τοπική αυτοδιοίκηση, κυρίως στις περιπτώσεις των παράκτιων περιοχών, οφείλει να προστατεύει και να σέβεται τους υδάτινους πόρους αυτούς αλλά και τους οργανισμούς τους οποίους αυτοί φιλοξενούν. Η δημιουργία και ανάδειξη εθελοντικών ομάδων στην περίπτωση αυτή, αποτελεί ένα από τα βασικότερα μέσα για την επίτευξη του στόχου αυτού.

15. Χερσαία ζωή: Οι ΟΤΑ οφείλουν να προστατεύουν και να διαχειρίζονται ορθά τα χερσαία οικοσυστήματα. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η τοπική αυτοδιοίκηση σε μεγάλο βαθμό, είναι η διαχείριση των αποβλήτων. Σε αυτή την περίπτωση οι αρχές της κυκλικής οικονομίας, η ανακύκλωση, η διαλογή στην πηγή και η εκπαίδευση των πολιτών σε σχετικά θέματα, αποτελούν τα σημαντικότερα μέσα για τη διασφάλιση του χερσαίου οικοσυστήματος και την μείωση των χώρων υγειονομικής ταφής. Πέραν τούτου, στην περίπτωση της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι σημαντικό να προστατευθούν όλες οι μορφές ζωής με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Η φροντίδα των αδέσποτων και η δημιουργία δομών φιλοξενίας για όλα τα ζώα που έχουν ανάγκη, θα πρέπει να ενταχθεί στα διοικητικά σχέδια, τόσο των κυβερνόντων στις πόλεις όσο και στην επαρχία.
16. Ειρήνη και Δικαιοσύνη: Για την τοπική αυτοδιοίκηση, ο συγκεκριμένος στόχος επικεντρώνεται στην εξάλειψη τυχόν κακοποιήσεων αλλά και μορφών βίας που ενδέχεται να υποστούν οι πολίτες. Η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, δύναται να επιτευχθεί μέσω του άμεσου εντοπισμού ατόμων που ενδέχεται να κινδυνεύουν. Η δημιουργία δημοτικών μονάδων περίθαλψης και τηλεφωνικών διευθύνσεων καταγγελιών, αποτελούν μέρος της επίλυσης του συγκεκριμένου προβλήματος.
17. Συνεργασία: Ο σημαντικότερος από τους 17 ΣΒΑ για την περίπτωση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η συνεργασία και η ανάπτυξη συνεργειών τόσο μεταξύ των βαθμών ΟΤΑ, όσο και με φορείς και οργανισμούς αποτελεί το σπουδαιότερο μέσο βιώσιμης ανάπτυξης. Η περιφέρεια αλλά και οι Δήμοι ανά μεταξύ τους, θα πρέπει να σχεδιάζουν και να θέτουν από κοινού στόχους, να εντοπίζουν αδυναμίες, να ελέγχουν και να αξιολογούν τα αποτελέσματα και έτσι εκ νέου, να αναθεωρούν τους στόχους τους και να βελτιώνονται διαρκώς.

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ανάπτυξη των Εθνικών Εθελοντικών Αξιολογήσεων (VNR's) και Τοπικών Εθελοντικών Αξιολογήσεων (VLR's)

Οι Εθνικές Εθελοντικές Αξιολογήσεις (VNR's) αποτελούν σημαντικό μέρος της παγκόσμιας παρακολούθησης για την ανάπτυξη στρατηγικών, οι οποίες δύναται να συμβάλλουν θετικά στην Ατζέντα του 2030. Η διαδικασία έκδοσης των συγκεκριμένων αξιολογήσεων είναι εθελοντική για κάθε χώρα που επιθυμεί να συμμετάσχει στη συγκεκριμένη πρωτοβουλία. Σημαντικό μέρος στις αξιολογήσεις, διαδραματίζουν φυσικά οι 17 ΣΒΑ, οι οποίοι αποτελούν τον πυρήνα τους, καθώς εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους θα μπορέσουν να επιτευχθούν. (<https://sustainabledevelopment.un.org/vnrs/>). Ο τρόπος με τον οποίο οι χώρες καθορίζουν τη βαρύτητα που θα αποδοθεί σε κάθε στόχο, εξαρτάται φυσικά από την τρέχουσα κατάσταση των χωρών αυτών. Για τη σύνταξη και δημοσίευση των αξιολογήσεων, έχουν δοθεί γενικές κατευθυντήριες γραμμές από τον ΟΗΕ, οι οποίες συμβάλλουν στη δημιουργία ενιαίου προτύπου για τη διευκόλυνση των χωρών. Οι χώρες οι οποίες συμμετέχουν, θα πρέπει να είναι αυτόνομες ως προς τη διοίκησή τους, να συνεργάζονται σε όλους τους βαθμούς διοίκησης, όπως επίσης να διαθέτουν προσβάσιμα δεδομένα για την εξασφάλιση της διαφάνειας των στοιχείων που δημοσιεύονται. Για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό των VNR's, θα πρέπει κάθε φορά να λαμβάνονται υπόψη και οι τρεις πυλώνες βιώσιμης ανάπτυξης, εστιάζοντας στη βελτίωση της κοινωνίας, της οικονομίας και του περιβάλλοντος, με τον άνθρωπο στο επίκεντρο, προσπαθώντας να μην αφήνεται «κανείς πίσω». Η δημοσίευση των αξιολογήσεων από τις χώρες αποτελεί και έναν τρόπο σύγκρισης των επιδόσεων ανά μεταξύ τους, για να μπορέσουν να κινητοποιηθούν ακόμα και χώρες, οι οποίες δε δημοσιεύουν ήδη αντίστοιχες εκθέσεις.

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στα VNR's μπορεί να αποδειχθεί καθοριστικός, καθώς μέσω των ΟΤΑ είναι δυνατό να επιτευχθεί ο βασικός στόχος της έκδοσης αξιολόγησης από την εκάστοτε χώρα, ο οποίος σχετίζεται με τους 17 ΣΒΑ. Η έκδοση εκθέσεων βιώσιμης ανάπτυξης από τους Δήμους, αποτελεί το πρώτο βήμα για τον καθορισμό της τρέχουσας κατάστασης, τον προσδιορισμό των ουσιαστικών θεμάτων και της θέσης επίδοσης ως προς τους 17 ΣΒΑ, αρχικά σε τοπικό βαθμό και έπειτα στο σύνολο της χώρας. Η παρούσα δράση αν εφαρμοστεί τοπικά στο βαθμό που κάθε Δήμος μπορεί να αξιοποιήσει τους πόρους του, θα διευκολύνει σημαντικά το έργο για τη δημοσίευση των εθνικών εθελοντικών

αξιολογήσεων. Ήδη σε πολλές χώρες του εξωτερικού, αυξάνεται διαρκώς η τάση για εμπλοκή της τοπικής αυτοδιοίκησης στην προετοιμασία των VNR's.

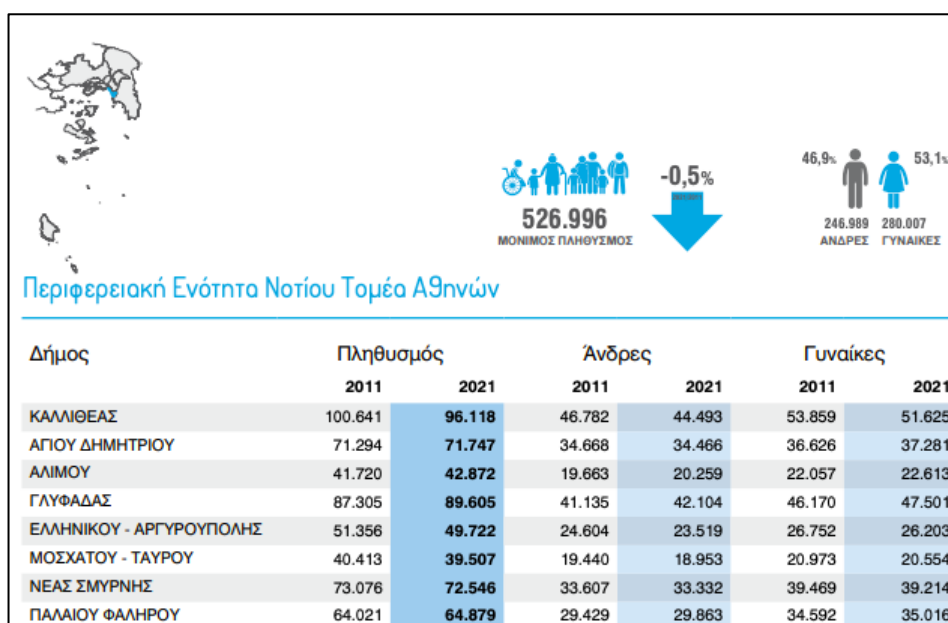
Η ανάγκη για ολοένα και περισσότερη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά σε τοπικό επίπεδο δημιούργησε επίσης τον όρο VLR, ο οποίος σχετίζεται με τη δημοσίευση εθελοντικών τοπικών αξιολογήσεων, οι οποίες στηρίζονται στα πρότυπα των VNR's. Ιδιαίτερα μετά την πανδημία Covid-19 είναι αναγκαίο η ανάκαμψη των κοινωνιών να εδραιωθεί αρχικά σε τοπικό επίπεδο. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, η ανάπτυξη αξιολογήσεων σε τοπικό επίπεδο, είναι δυνατό να διασφαλίσει τη δημιουργία βιώσιμων, ανθεκτικών και προσιτών για όλους κοινοτήτων, βάσει και των 17 ΣΒΑ. Η δημιουργία τέτοιων κοινοτήτων οι οποίες φέρουν τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, είναι δυνατό να εξαλείψει σε μεγάλο βαθμό τις ανισότητες, τις διακρίσεις και τη φτώχεια. Η συμμετοχή τοπικών και περιφερειακών κυβερνήσεων στις τοπικές αξιολογήσεις αυξάνεται διαρκώς.

Το UN-Habitat (<https://unhabitat.org/>), δραστηριοποιείται παγκοσμίως (περισσότερες από 90 χώρες) με στόχο την παροχή καλύτερης ποιότητας ζωής, για όλους στο αστικό περιβάλλον. Έτσι, το UN-Habitat θεωρεί τα VLR's ένα πολύ ισχυρό εργαλείο στην ανάπτυξη των τοπικών αξιολογήσεων και έχει αναπτύξει συγκεκριμένη μεθοδολογία για την υποστήριξη κοινοτήτων, που ενδιαφέρονται να συμμετέχουν σε αυτά. Βασικός στόχος είναι η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων, επιτρέποντας τους με αυτόν τον τρόπο την κατανόηση της τοπικής πραγματικότητας. Ο συνδυασμός της δημοσίευσης των αξιολογήσεων VNR's και VLR's, ο ρόλος των ΟΤΑ και των αρμόδιων αρχών, είναι δυνατό να βελτιώσει ουσιαστικά τις εθνικές διαδικασίες για την επίτευξη των ΣΒΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 – ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο Δήμος Α. Δημητρίου

Ο Δήμος Α. Δημητρίου ή αλλιώς Μπραχάμι, αποτελεί έναν από τους 8 δήμους του νότιου τομέα Αθηνών. Η έκτασή του ανέρχεται σε 4.949 km², ενώ ο πληθυσμός του σύμφωνα με την πρόσφατη απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ φτάνει τους 71.747 κατοίκους.

Εικόνα 5: Πρόσφατα δεδομένα για τον πληθυσμό του Δήμου Α. Δημητρίου σύμφωνα με την τελευταία απογραφή της ΕΛΣΤΑΤ 2022 (Πηγή).

Αποτελεί Δήμο πρότυπο, καθώς είναι ο πρώτος δήμος στην Ελλάδα που το 2017 εξέδωσε έκθεση βιώσιμης ανάπτυξης, για το έτος 2016 (1-01-2016/31-12-2016). Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία, αποτελεί σημαντικό μέσο για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με την παρούσα κατάσταση του Δήμου αλλά και μέσο, το οποίο εξασφαλίζει τη διαφάνεια και παρουσιάζει τις επιδόσεις του δήμου σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο (www.csrindex.gr).

Ο Απολογισμός Βιώσιμης Ανάπτυξης του Δήμου Α. Δημητρίου (2016)

Από τον Δ. Αγίου Δημητρίου έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα 3 απολογισμοί βιωσιμότητας με τον πρώτο να εκδίδεται το 2017, αποτελώντας με αυτόν τον τρόπο

έναν ελληνικό Δήμο «πρότυπο». Έκτοτε, έχουν εκδοθεί ακόμα δύο απολογισμοί ένας για το έτος 2017 και ένας διετής για το 2018 & 2019. Οι απολογισμοί βιωσιμότητας αναρτώνται δημόσια στην ιστοσελίδα του Δήμου, στην ενότητα της βιώσιμης ανάπτυξης (<https://dad.gr/dimos/viosimi-anaptyxi-2/>). Στο παρόν κεφάλαιο, γίνεται ανάλυση της πρώτης έκθεσης βιώσιμης ανάπτυξης που εξέδωσε ο Δήμος το 2016, πράγμα το οποίο αποτελούσε μια αρκετά πρωτοπόρα πρωτοβουλία τόσο για τα ελληνικά όσο και για τα ευρωπαϊκά δεδομένα, στο κομμάτι της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Μήνυμα Δημάρχου – Σκοπός – Μεθοδολογία - Πληροφορίες Απολογισμού

Η έναρξη του απολογισμού βιώσιμης ανάπτυξης, ξεκινά φυσικά με τον χαιρετισμό της Δημάρχου κ. Μαρίας Ανδρούτσου, η οποία με ένα σύντομο αλλά ουσιαστικό μήνυμα, αποσκοπεί να παρουσιάσει με απλά λόγια τις δράσεις του Δήμου και την επιθυμία της, να καταστεί αυτός ως βιώσιμη πόλη. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός, πως η Δήμαρχος εστιάζει στο μήνυμά της, στους ανθρώπους στα ενδιαφερόμενα μέρη, στην εκπαίδευσή τους αλλά και στην καλυτέρευση των συνθηκών διαβίωσης τους, δίνοντας έτσι έμφαση στο «κομμάτι» της κοινωνίας.

Βασικός σκοπός της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας, είναι η δημιουργία μιας πλήρους και ολοκληρωμένης παρουσίας για την ενημέρωση όλων των stakeholders του Δήμου για την υιοθέτηση βιώσιμων πρακτικών σε όλα τα στάδια λειτουργίας του.

Το πρότυπο που ακολούθησε ο Δήμος για την έκδοση του απολογισμού ήταν το πρότυπο GRI. Εκτός τούτου, βασίστηκε και στις 10 αρχές του οικουμενικού συμφώνου, ενώ για τον σχεδιασμό της στρατηγικής και των δράσεων βασίστηκε σημαντικά στην ενσωμάτωση των 17 ΣΒΑ. Για την διεξαγωγή και συγκέντρωση των απαραίτητων δεδομένων ο Δήμος, προχώρησε στη σύσταση ειδικής ομάδας βιώσιμης ανάπτυξης η οποία απαρτίζεται από καταρτισμένα στελέχη του Δήμου. Η ομάδα αυτή, είναι υπεύθυνη για τη διάδοση και ολοκλήρωση του έργου, των αρχών αειφορίας, τη συγκέντρωση αναγκαίων πληροφοριών, τη δημιουργία στρατηγικής και δράσεων αλλά και την εκπαίδευση των ενδιαφερόμενων μερών με στόχο τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Είναι πολύ σημαντικό σε αντίστοιχες πρωτοβουλίες ΟΤΑ, να συστήνεται ειδική ομάδα δράσης με στελέχη τα οποία έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και παρακολουθούν τις εξελίξεις παγκοσμίως σε αντίστοιχα καίρια ζητήματα.

Στο αμέσως επόμενο μέρος της έκθεσης, παρουσιάζονται γενικές πληροφορίες για τον Δήμο Α. Δημητρίου (έχουν παρουσιαστεί στην αρχή του Κεφαλαίου 5) καθώς επίσης και σημαντικά ιστορικά στοιχεία για τον Δήμο και τις οργανωτικές υπηρεσίες του.

https://drive.google.com/file/d/1s4RQrwEz1IIXz_a0HPsA2IGwtAG5_yj4/view

Δήμος Α. Δημητρίου: Η προσέγγιση για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Οι αρμόδιοι του Δήμου έχουν επιλέξει για την ορθότερη επίτευξη του οράματός τους, το οποίο σχετίζεται με την μετατροπή του Δήμου σε βιώσιμη πόλη, για την απόλυτη ασφάλεια τόσο των πολιτών όσο και του περιβάλλοντος, να βασιστούν πρωτίστως στα παρακάτω:

1. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει την μέριμνα για το φυσικό περιβάλλον. Ο Δήμος Α. Δημητρίου έχοντας υπογράψει το Σύμφωνο των Δημάρχων για την Ενέργεια και το κλίμα, μεριμνά για την μείωση των εκπομπών CO₂, αλλά και την ορθή αξιοποίηση των φυσικών πόρων και της ενέργειας. Στην περίπτωση του συγκεκριμένου Δήμου, ενός αρκετά πυκνοκατοικημένου, αστικού Δήμου σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η ανάπτυξη «πράσινων» στρατηγικών για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
2. Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνεται το κοινωνικό σύνολο, το οποίο διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο για τον Δήμο. Βασικές προτεραιότητες αποτελούν η ασφάλεια, η υγεία, η εκπαίδευση, η ισότητα κ.ά. για όλους τους πολίτες.
3. Η ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών, αποτελεί την τρίτη κατηγορία της προσέγγισης αυτής. Η βιώσιμη αστική κινητικότητα, η συντήρηση του οδικού δικτύου, των κοινόχρηστων χώρων κ.ά. διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο για τις δράσεις του Δήμου.
4. Η εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού στα πρότυπα της αειφορίας, η διασφάλιση της υγιεινής και ασφάλειας για το προσωπικό του Δήμου,

αποτελούν μια από τις προτεραιότητές του καθώς οι άνθρωποι είναι αυτοί, οι οποίοι καλούνται να υλοποιήσουν το σχέδιο δράσης για την αειφορία.

5. Τέλος, η δημιουργία ολιστικής στρατηγικής βασίζεται στον πυλώνα «άνθρωπος», με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και την επικοινωνία μεταξύ των μερών, να καθορίζουν τις δράσεις του.

Οι συμμετοχές του Δήμου Α. Δημητρίου

Ο Δήμος Α. Δημητρίου συμμετέχει, στηρίζει και υλοποιεί διεθνείς πρωτοβουλίες οι οποίες σχετίζονται με την επίτευξη βιωσιμότητας. Συγκεκριμένα, το 2011 υπέγραψε την Ευρωπαϊκή Χάρτα Ισότητας των Φύλων για τις τοπικές κοινωνίες. Σκοπός της συγκεκριμένης ενέργειας είναι η δημιουργία στρατηγικού σχεδίου, για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των δύο φύλων. Το 2009, ο Δήμος έγινε μέλος της εθελοντικής προσπάθειας για το κλίμα και την ενέργεια (Σύμφωνο των Δημάρχων) και δεσμεύτηκε να μειώσει έως και 22% τις ποσότητες CO₂ από όλες τις δραστηριότητες αστικής κινητικότητας, ενώ παράλληλα δεσμεύτηκε για την παραγωγή «καθαρής» ενέργειας από ΑΠΕ μέσω του Σχεδίου Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια (ΣΔΑΕ). Σημαντική κίνηση, αποτελεί η πρωτοβουλία του Δήμου να υπογράψει και να βασίσει τη στρατηγική λειτουργία του το 2016, στις 10 αρχές του οικουμενικού συμφώνου του ΟΗΕ που σχετίζονται με θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, περιβάλλοντος κ.ά.

Εκτός τούτων, ο Δήμος έχει συνάψει σημαντικές συνεργασίες σε εγχώριο επίπεδο με ενώσεις και οργανισμούς.

- Κ.Ε.Δ.Ε (Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας)
- Π.Ε.Δ.Α (Περιφερειακή Ένωση Δήμων Αττικής)
- Ένωση Δημάρχων Αττικής
- Ε.Ε.Τ.Α.Α. (Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης)
- Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας Αμφικτυονία
- Ε.Ε.Α.Α Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης
- Π.Ε.Τ.Α (Πληροφόρηση Επιμόρφωση Τοπική Ανάπτυξη)
- Δίκτυο Ελληνικών Πράσινων Πόλεων
- Εθνικό Διαδημοτικό Δίκτυο Υγιών Πόλεων
- Δίκτυο GLOBAL SUSTAIN

- Διαδημοτική Ανώνυμη Εταιρεία Φυσικού Αερίου

Οι συγκεκριμένες συνεργασίες με τους παραπάνω φορείς ενισχύουν την αποδοτικότητα του Δήμου σε θέματα αειφορίας, ενώ παράλληλα οι σχετικά αρμόδιοι παραμένουν ενήμεροι για τις εξελίξεις σε αντίστοιχα θέματα.

Ενδιαφερόμενα Μέρη- Stakeholders mapping

Για τον Δήμο Α. Δημητρίου οι άνθρωποι, διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στη δημιουργία του στρατηγικού σχεδίου βιωσιμότητας, ήδη από το 2016.

Τα ενδιαφερόμενα μέρη αποτελούν, όλοι όσοι αλληλοεπιδρούν άμεσα ή έμμεσα με τον Δήμο και ταυτόχρονα επηρεάζουν και επηρεάζονται από τις δραστηριότητές του. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ή αλλιώς stakeholders, διαμορφώνουν το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιείται ο Δήμος. Οι δράσεις οι οποίες συμβάλλουν στην επίτευξη βιωσιμότητας, λαμβάνονται από τους Δήμους για την βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κοινωνικών του εταίρων.

Την πρώτη και κυριότερη κατηγορία μερών αποτελούν οι πολίτες. Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται όλοι οι δημότες και κάτοικοι του Δήμου, οι εργαζόμενοι αλλά και οι επισκέπτες. Μια δεύτερη, εξίσου σημαντική για την εύρυθμη λειτουργία κατηγορία, είναι οι προμηθευτές. Στους προμηθευτές κατατάσσονται οι ανάδοχοι έργων, μελετών και υπηρεσιών οι οποίοι συμβάλουν ενεργά στην βελτιστοποίηση της τρέχουσας κατάστασης του Δήμου. Η εκπαιδευτική κοινότητα στην οποία εντάσσονται, μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς, όλες οι βαθμίδες δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης κ.ά. αποτελεί ακόμα μια κατηγορία stakeholders. Σημαντικό ρόλο στη λειτουργία και στη λήψη αποφάσεων, διαδραματίζει το εσωτερικό κοινό. Στο εσωτερικό κοινό περιλαμβάνονται, τα δημοτικά και διοικητικά συμβούλια, οι εργαζόμενοι και τα σωματεία αυτών όπως επίσης και οι επιτροπές. Όλες οι επιχειρήσεις και εταιρείες που δραστηριοποιούνται εντός των ορίων της τοπικής αυτοδιοίκησης και συναλλάσσονται με αυτή θεωρούνται επίσης συμμετοχοί. Επιπρόσθετα στα ενδιαφερόμενα μέρη, εντάσσονται όλοι οι κυβερνητικοί φορείς συμπεριλαμβανομένων των υπουργείων, υπηρεσιών και σωμάτων διοίκησης, αλλά και όλα τα σωματεία και σύλλογοι (αθλητικοί, εθελοντικοί, γονέων, γυναικών κ.ά.) που απαρτίζονται από το σύνολο των κατοίκων των περιοχών. Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν επίσης όλοι οι κοινωνικοί, πολιτικοί και οικονομικοί φορείς, καθώς

επίσης και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι οποίες πολλές φορές βοηθούνται ενεργά από τη δράση των ΟΤΑ. Τέλος, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμπεριλαμβάνονται σαφώς στα άμεσα εμπλεκόμενα μέρη του Δήμου Α. Δημητρίου.

Ο διαχωρισμός και η ταυτόχρονη κατηγοριοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών των ΟΤΑ, είναι πολύ σημαντικό να πραγματοποιούνται για την εξασφάλιση της ομαλής λειτουργίας τους και τον προσδιορισμό της υπάρχουσας κατάστασης, για να μπορέσουν έτσι να σχεδιαστούν τα επόμενα βήματα δράσης. Μέσω της συγκεκριμένης κατηγοριοποίησης, γίνεται ευκολότερος ο σχεδιασμός και καθορισμός του σχεδίου δράσης αλλά και της στρατηγικής.

Ανάλυση Ουσιαστικότητας

Για τον προσδιορισμό των αναγκών και την λήψη κατάλληλων μέτρων για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης στον Δήμο, οι υπεύθυνοι προχώρησαν σε ανάλυση ουσιαστικότητας. Η συγκεκριμένη μέθοδος, είναι αναγκαία καθώς μέσω αυτής μπορεί να προσδιοριστεί το σημείο στο οποίο βρίσκεται ένας οργανισμός, μια επιχείρηση κ.λπ. και να καθοριστούν με αυτόν τον τρόπο τα επόμενα βήματα. Τα βασικά ουσιαστικά θέματα αποτελούν θέματα τα οποία σχετίζονται με την οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον. Η ανάλυση ουσιαστικότητας (Materiality Analysis), πραγματοποιήθηκε βάσει του πλαισίου που ορίζεται από το GRI και περιλαμβάνει τρία βασικά σημεία αναγνώριση, ιεράρχηση, επικύρωση. Για την ανάλυση και εύρεση των καίριων ουσιαστικών θεμάτων, πρωταρχικό ρόλο σε αυτό κατέχει η σωστή κατηγοριοποίηση των κοινωνικών εταίρων (αναφέρθηκε παραπάνω).

Κατά το στάδιο της αναγνώρισης ο Δήμος συνέταξε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο διαχωρίστηκε σε έξι βασικούς πυλώνες οι οποίοι αφορούν: την Οικονομία- Διακυβέρνηση, την Κοινωνία, το Περιβάλλον, τις Υποδομές, το Ανθρώπινο Δυναμικό και τα Δικαιώματα και τέλος την Αγορά. Οι παραπάνω 6 πυλώνες πραγματεύονται 38 βασικά θέματα, στα οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη του Δήμου κλήθηκαν να απαντήσουν.

Κατά την ιεράρχηση και με την ολοκλήρωση των απαντήσεων συγκεντρώθηκαν 433 ερωτηματολόγια. Τα 433 αυτά ερωτηματολόγια, απαντήθηκαν σε ποσοστό 55,4% από πολίτες, ενώ μεγάλο ενδιαφέρον φάνηκε να δείχνει η εκπαιδευτική κοινότητα σε ποσοστό 21,5% και οι εργαζόμενοι του Δήμου σε ποσοστό 6,2%.

Το τελικό στάδιο της ανάλυσης ουσιαστικότητας, είναι η επικύρωση των θεμάτων που έχουν κριθεί ως ουσιαστικά, από τα ενδιαφερόμενα μέρη και η αντίστοιχη οπτική απεικόνιση αυτών.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Φροντίδα ΑΜΕΑ • Προστασία των ευπαθών ομάδων • Δια βίου μάθηση • Υγεία • Διαφάνεια μεταξύ των εταίρων
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση του «Πρασίνου» στον Δήμο • Σωστή χρήση της ενέργειας
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Ορθή διαχείριση των οικονομικών θεμάτων του Δήμου • Ορθοί τρόποι διακυβέρνησης • Βελτίωση των διαδικασιών
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	<ul style="list-style-type: none"> • Συνεργασία των αρμόδιων του Δήμου
ΑΓΟΡΑ-ΥΠΟΔΟΜΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση της «εικόνας» του Δήμου • Άνετες μετακινήσεις (δρόμοι-πεζοδρόμια)

Πίνακας 1: Τα ουσιαστικότερα θέματα προς βελτίωση βάσει των ενδιαφερομένων μερών του Δήμου Α. Δημητρίου (2016).

Στον πίνακα 1, παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικότερα θέματα σύμφωνα με τις απαντήσεις των πολιτών, διαχωρισμένα βάσει των 6 πυλώνων που είχαν οριστεί στα ερωτηματολόγια. Όπως φαίνεται στον πίνακα, το μεγαλύτερο μέρος των ουσιαστικών θεμάτων, σχετίζονται με την κοινωνία και την οικονομία. Για τα ενδιαφερόμενα μέρη του Δήμου Α. Δημητρίου είναι πολύ σημαντική η πρόληψη και διασφάλιση των ευπαθών ομάδων, ΑΜΕΑ, ηλικιωμένων κ.λπ. καθώς και των μέσων που αυτοί χρησιμοποιούν στην καθημερινότητά τους. Εξίσου σημαντικό ρόλο, διαδραματίζει η ορθή διαχείριση της ενέργειας η οποία επηρεάζει σημαντικά και τους τρεις πυλώνες βιώσιμης ανάπτυξης: κοινωνία, οικονομία, περιβάλλον. Τα βασικά ουσιαστικά θέματα του Δήμου έχουν επίσης διαχωριστεί και καταταξιολογηθεί βάσει των 17 ΣΒΑ.

Οικονομική βιωσιμότητα του Δήμου Α. Δημητρίου

Στον απολογισμό αειφορίας του Δήμου, παρουσιάζονται αναλυτικά τα οικονομικά του στοιχεία, συμπεριλαμβανομένου του προϋπολογισμού, των εσόδων, τα λειτουργικά κόστη, τις δαπάνες, κ.ά. Για την ορθότερη διαχείριση των οικονομικών του Δήμου, χρησιμοποιείται από το 2001, το Διπλογραφικό Λογιστικό Σύστημα. Η συνολικές δαπάνες για το 2016 ανέρχονται στα 26.648.454 εκατ. €, ενώ ο προϋπολογισμός εσόδων φτάνει τα 35.479.679 εκατ. €. Τα βασικά κόστη του Δήμου σχετίζονται με την λειτουργία του, τους μισθούς των εργαζομένων, τις πληρωμές προς την κυβέρνηση καθώς και τις επενδύσεις.

Σημαντικό είναι στο σημείο αυτό, να γίνει αναφορά στις δαπάνες που αφορούν τις δράσεις που υλοποίησε ο Δήμος, με στόχο την επίτευξη αειφορίας. Αναφορικά με τις υποδομές δαπανήθηκαν 1.719.000 εκατ. € τα οποία αφορούν την αναδιαμόρφωση πεζοδρομίων και δρόμων, αλλά και την διαπλάτυνση του πεζοδρομίου στην οδό Πριάμου με ταυτόχρονη βελτίωση του φωτισμού. Για την διαμόρφωση εξωτερικών χώρων και αυλών σε σχολεία του Δήμου δαπανήθηκαν 1.014.700 εκατ. €. Παράλληλα το 2016, εγκαταστάθηκαν συστήματα θέρμανσης και κλιματισμού, ενώ διαμορφώθηκαν κατάλληλα οι χώροι στάθμευσης με δαπάνες ύψους 394.100 εκατ. €. Τέλος, στην οδό Κολοκοτρώνη του Δήμου, οι χώροι κίνησης πεζών διευρύνθηκαν ενώ ο φωτισμός βελτιώθηκε αισθητά με δαπάνες ύψους 762.000€.

Οι παραπάνω δαπάνες αποδεικνύουν το ενδιαφέρον του Δήμου για επενδύσεις οι οποίες σχετίζονται άμεσα με την καλυτέρευση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών του.

Διακυβέρνηση

Οι αρμόδιοι του Δήμου με επικεφαλής την Δήμαρχο, υποστηρίζουν ενεργά και κάνουν πράξη την επιθυμία των πολιτών, για ορθή διακυβέρνηση βασισμένη στην ηθική, την διαφάνεια αλλά και τη διασφάλιση της εικόνας του Δήμου προς τρίτους. Τα κύρια όργανα διακυβέρνησης του Δήμου συμπεριλαμβάνουν τα παρακάτω:

1. Δημοτικό Συμβούλιο
2. Οικονομική Επιτροπή
3. Επιτροπή Ποιότητας Ζωής
4. Νομικά Πρόσωπα

5. Οργανισμούς που σχετίζονται με την Παιδεία, τον Πολιτισμό κ.ά.
6. Συμβουλευτικά Όργανα (Επιτροπή διαβούλευσης, συμβούλιο ένταξης μεταναστών και άλλες ειδικές επιτροπές)

Οι παραπάνω φορείς συνεργάζονται αρμονικά για την εύρυθμη λειτουργία του Δήμου, ενώ βασιζόμενοι στους νόμους και στις δεσμεύσεις που τίθενται από τους αρμόδιους δρουν με γνώμονα την ηθική και την ακεραιότητα για τις εκάστοτε δράσεις και αποφάσεις. Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός, ότι ο Δήμος, προκειμένου να ελέγξει πιθανές αδυναμίες του αλλά και να δράσει άμεσα σε τυχόν μελλοντικές κρίσεις, προχώρησε αυτοβούλως σε εσωτερικό έλεγχο.

Αναφορικά με τη βελτίωση των διαδικασιών στον τομέα της διακυβέρνησης αλλά και την εικόνα του Δήμου προς τα έξω, λαμβάνονται επίσης κατάλληλα μέτρα τα οποία συμβάλλουν στην διευκόλυνση της καθημερινότητας των δημοτών.

Ο Δήμος έχει μεριμνήσει για τη δημιουργία εφαρμογής κινητής τηλεφωνίας, πλατφόρμας άμεσης διαχείρισης αιτημάτων και ηλεκτρονικού συστήματος διακίνησης εγγράφων. Η χρήση της τεχνολογίας στην περίπτωση αυτή, αποτελεί το μέσο για την αξιοποίηση καινοτόμων μεθόδων, μέσω των οποίων όχι μόνο ενισχύεται η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τα όργανα διακυβέρνησης αλλά και η προστασία προς το περιβάλλον.

Για την ενίσχυση της εικόνας του Δήμου, οι υπεύθυνοι της επικοινωνίας, έχουν οργανώσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο αποτελούμενο από ποικίλα κανάλια επαφής με τους δημότες αλλά και τους επισκέπτες. Έτσι, επιτυγχάνεται η ορθή ενημέρωση των πολιτών και η καθημερινή σύνδεση των δημοτών με τα κοινά.

Προστασία του Περιβάλλοντος

Ο Δήμος Α. Δημητρίου αποτελεί έναν δήμο του νότιου αστικού ιστού της Αττικής, αρκετά πυκνοκατοικημένο. Ένας από τους βασικούς στόχους, για την μετατροπή του σε βιώσιμη πόλη, είναι η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και η ενημέρωση των πολιτών σε σχετικά ζητήματα. Για αυτό τον λόγο, έχει συσταθεί αρμόδια Διεύθυνση Περιβάλλοντος για την διευθέτηση ανάλογων θεμάτων. Η ενίσχυση των δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί βασικό μέσο προώθησης της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας της περιοχής. Οι αρχές

έχοντας ως γνώμονα τον «άνθρωπο - δημότη», έχουν προβεί σε δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των κατοίκων για τους φυσικούς πόρους, την ενέργεια, τα απόβλητα κ.ά., ενώ η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και μεθόδων στα επιμέρους αυτά θέματα αποτελεί σημαντικό αρωγό στην ολοκλήρωση του σχεδίου. Η κυκλική οικονομία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο σε αυτό.

Αναφορικά με την διαχείριση των αποβλήτων στον Δήμο, εκπονήθηκε ανάλυση SWOT για τον προσδιορισμό των δυνατοτήτων, των προβλημάτων, των ευκαιριών και των περιορισμών σχετικά με το ζήτημα των αποβλήτων στην περιοχή. Τα κύρια σημεία βελτίωσης σχετίζονται με την έλλειψη χώρων διάθεσης, μεγάλου μεγέθους αποβλήτων και την αντίστοιχη έλλειψη σε προσωπικό για την ορθή διαχείριση τους. Για τους ΟΤΑ στην Ελλάδα, τα απόβλητα αποτελούν ένα διαχρονικό πρόβλημα με σημαντικές δυσκολίες στην αντιμετώπισή του. Οι Δήμοι ανά την Ελλάδα, καλούνται να προσπαθήσουν να το διαχειριστούν με αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογιών και κατάλληλο σχεδιασμό. Ο Δήμος Α. Δημητρίου, επενδύει στο ανθρώπινο δυναμικό αλλά και στον αντίστοιχο εξοπλισμό για τη σωστή διαχείριση και μείωση αστικών απόβλητων, μέσω της αύξηση του μόνιμου προσωπικού και της αγοράς σύγχρονων μηχανημάτων για τη μεταφορά και συλλογή των απορριμμάτων. Σπουδαίο ρόλο σε αυτή την προσπάθεια του Δήμου κατέχει η διαδικασία και προσπάθεια ανακύκλωσης μέρους των συγκεκριμένων αποβλήτων. Μέσω κατάλληλων κάδων ξεχωρίζονται και ανακυκλώνονται υλικά, συσκευές κ.ά. Η πρωτοβουλία αυτή, υλοποιείται σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης αλλά και άλλους φορείς οι οποίοι συμβάλλουν στον σχεδιασμό του έργου. Συγκεκριμένα το συνολικό βάρος των ανακυκλώσιμων υλικών, από μπλε κάδους, ξεπέρασε για το 2016 τους 3.000 τόνους. Πέραν τούτου, ο Δήμος προωθεί ενεργά και το παράδειγμα της κομποστοποίησης διαθέτοντας δωρεάν, σε όσους το επιθυμούν, κάδους κομποστοποίησης. Για την ορθή υλοποίηση του συγκεκριμένου έργου, προχωρά επίσης και σε τακτική ενημέρωση μικρών και μεγάλων δημοτών, τόσο για τα οφέλη της διαδικασίας όσο και για τον σωστό τρόπο διεξαγωγής της κομποστοποίησης.

Στη διασφάλιση του περιβάλλοντος δεν συμπεριλαμβάνεται μόνο η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων αλλά και του νερού, του αέρα, των ζώων και των φυτών. Αναφορικά με τα αδέσποτα ζώα ο Δήμος Α. Δημητρίου, μεριμνά τόσο για τη σωστή ενημέρωση των δημοτών, όσο και για την φροντίδα και προστασία των αδέσποτων, με στόχο τη μείωση του αριθμού των αδέσποτων.

Η αξιοποίηση των ενεργειακών πόρων και η μείωση των εκπομπών CO₂ περιλαμβάνονται φυσικά στα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος από τον Δήμο. Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα, ο Δήμος πρωτοπορώντας έχει ήδη προβεί σε υπογραφές εθελοντικών δεσμεύσεων για τη μείωση επικίνδυνων αερίων του θερμοκηπίου. Το Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια – ΣΔΑΕ, έχει συμβάλει καθοριστικά στην εκπόνηση του στόχου αυτού, καθώς η ορθή διαχείριση των πόρων ενέργειας όχι μόνο προστατεύει το περιβάλλον αλλά εξοικονομεί και οικονομικούς πόρους. Βασικό στάδιο είναι η καταγραφή των ενεργειακών αναγκών και τα μέσα στα οποία αυτή σπαταλάτε, προκειμένου να εντοπιστούν οι τρόποι με τους οποίους θα μπορέσει να εξοικονομηθεί. Οι ενεργειακοί πόροι, οι οποίοι καταναλώθηκαν από τον Δήμο και φορείς του το 2016 (συμπεριλαμβάνονται: ηλεκτρική ενέργεια, πετρέλαιο & βενζίνη & φυσικό αέριο), ξεπέρασαν τις 2 εκατ. kWh. Βάσει του ΣΔΑΕ, καθορίστηκαν 30 διαφορετικές δράσεις για την εξοικονόμηση ενέργειας, οι οποίες περιλαμβάνουν διαφορετικούς τρόπους θέρμανσης, μόνωσης, φωτισμού, μετακίνησης κ.ά. Από τις 30 αυτές δράσεις, για το έτος 2016, κατάφεραν να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν 13 διαφορετικές. Οι δράσεις αυτές περιλάμβαναν ενημερώσεις, μελέτες, πιλοτικές εφαρμογές νέων συστημάτων, αντικατάσταση και αναβάθμιση ενεργειακών μέσων, μέσων φωτισμού κ.ά. Ο Δήμος Α. Δημητρίου συμμετέχει ενεργά σε ημερίδες και συνέδρια τα οποία στοχεύουν στην ενημέρωση και ανάδειξη νέων, ενεργειακών πρακτικών.

Αναφορικά με τη διαχείριση της ενέργειας στον Δήμο, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι, σχεδιάστηκε ολοκληρωμένο πρόγραμμα εξοικονόμησης, όχι μόνο για τους κοινόχρηστους χώρους αλλά και για τη χρήση ενέργειας στις υποδομές. Έτσι, λόγω και του συμφώνου των δημάρχων, τέθηκε σε χρήση η λειτουργία ενός συστήματος μετρήσεων της ηλεκτρικής κατανάλωσης του Δήμου. Η αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής, σε αυτή την περίπτωση ενίσχυσε τη διασφάλιση ηλεκτρικής ενέργειας και την ακριβή καταγραφή των καταναλώσεων, έτσι ώστε να εντοπιστούν και να αξιοποιηθούν νέες αποδοτικότερες πηγές.

Ενέργειες του Δήμου Α. Δημητρίου για την προστασία της κοινωνίας

Η διασφάλιση της ποιότητας ζωής των πολιτών καθώς και η κάλυψη των βασικών αναγκών τους, βάσει και των 17 ΣΒΑ, αποτελεί κύριο μέλημα της δημοτικής αρχής. Άλλωστε, έχοντας στο επίκεντρο τον «άνθρωπο» και αν δε διασφαλιστούν τα βασικά αγαθά για τη διαβίωση των πολιτών, δεν μπορεί να υλοποιηθεί το σχέδιο για βιώσιμη ανάπτυξη. Ο Δήμος μέσω του σχεδιασμού ειδικών προγραμμάτων και ενημερώσεων για τους πολίτες, επιχειρεί να διασφαλίσει την υγεία, την ασφάλεια, την εκπαίδευση κ.ά. Η προσπάθεια περιορισμού των διακρίσεων και οι ίσες ευκαιρίες για όλους τους πολίτες, με στόχο να μην μένει κανείς «πίσω», είναι η βασική γραμμή άσκησης πολιτικής. Στη λήψη αποφάσεων για την υλοποίηση των έργων λαμβάνονται υπόψιν και οι πολίτες, μέσω ανοιχτών διαβουλεύσεων που διοργανώνονται τακτικά από τον Δήμο. Αυτό αποδεικνύει, πως η πολιτεία ενδιαφέρεται για τις απόψεις των δημοτών και επιθυμεί να συζητά με το κοινό για ενδεχόμενα προβλήματα και μελλοντικά σχέδια.

Ο Δήμος, μεριμνά για τις κοινωνικές μειονότητες και τον περιορισμό αντίστοιχων αποκλεισμών. Οι οικονομικές δυσκολίες που έπλητταν και πλήττουν, όχι μόνο την Ελλάδα αλλά όλες τις χώρες παγκοσμίως, απαιτούν όχι μόνο από τα υψηλόβαθμα στελέχη αλλά και από τις διοικήσεις ΟΤΑ, την μέριμνα για την προστασία ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Ο Δήμος Α. Δημητρίου, διαθέτει ειδικά σχεδιασμένες μονάδες για τους ευπαθείς πολίτες όπως είναι η κοινωνική υπηρεσία, το κοινωνικό παντοπωλείο, το συσσίτιο κ.ά., οι οποίες λειτουργούν με γνώμονα την παροχή υπηρεσιών και αγαθών σε πολίτες που δυσκολεύονται να τα εξασφαλίσουν μόνοι τους. Για το 2016, το κοινωνικό παντοπωλείο εξυπηρέτησε 1.013 άτομα, ενώ στο συσσίτιο παρέχονταν δωρεάν καθημερινά, 100 μερίδες φαγητού, σε δημότες που το είχαν ανάγκη.

Για τις αρμόδιες αρχές, η διασφάλιση της εκπαίδευσης όλων των δημοτών αλλά και η προώθηση δράσεων που σχετίζονται με τον πολιτισμό, αποτελούν βασικό μέσο για την προστασία του κοινωνικού συνόλου. Τα ανήλικα τέκνα των πολιτών, αποτελούν προτεραιότητα για την δημοτική αρχή. Έτσι, φροντίζει τις ήδη υπάρχουσες εκπαιδευτικές υποδομές ενώ νέες ιδέες και δράσεις που σχετίζονται με τη μόρφωση και απασχόληση των ανηλίκων εντάσσονται στο σχέδιο επίτευξης βιωσιμότητας. Στον Δήμο Α. Δημητρίου το 2016 λειτουργούσαν, επτά βρεφονηπιακοί σταθμοί, ένα κατασκηνωτικό κέντρο και ένα κέντρο δημιουργικής απασχόλησης, στο

πλαίσιο της οικονομικής ελάφρυνσης των δημοτών. Εκτός αυτών, λειτούργησε στον Δήμο κοινωνικό φροντιστήριο για την ενισχυτική διδασκαλία όσων μαθητών το χρειάζονταν, με τη συμβολή εθελοντών διδασκόντων.

Η διασφάλιση της υγείας των πολιτών, με ιδιαίτερη έμφαση στις μειονότητες, αποτελεί βασικό βήμα για την επίτευξη αειφορίας στον Δήμο. Για το 2016 οι ενέργειες που ελήφθησαν και αφορούσαν τον τομέα της υγείας, ήταν πολλές και κάλυπταν ένα μεγάλο εύρος, αναφορικά με την ηλικία των πολιτών, το φύλλο, την οικονομική τους κατάσταση κ.λπ. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν δωρεάν εμβολιασμοί, εξετάσεις, ημερίδες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης για διάφορες παθήσεις κ.ά. Στο πλαίσιο αυτό, λειτουργεί κοινωνικό φαρμακείο αλλά και το πρόγραμμα βοήθεια στο σπίτι, για τη φροντίδα ατόμων τα οποία αδυνατούν να εξυπηρετηθούν αυτόνομα.

Ο Δήμος στηρίζει επίσης τον πολιτισμό και την ανάπτυξη των καλλιτεχνικών δεξιοτήτων των δημοτών του. Εδώ, εντάσσεται η ύπαρξη θεατρικών ομάδων, τμημάτων χορού και ζωγραφικής, ωδείου αλλά και δημοτικής βιβλιοθήκης με πληθώρα περιεχομένου.

Πέρα από τις ενέργειες οι οποίες αφορούν την προώθηση και ανάδειξη πολιτιστικών δράσεων, ο Δήμος μεριμνά παράλληλα για την αθλητική παιδεία και ευεξία των πολιτών. Η δημιουργία και παροχή κοινόχρηστων αθλητικών δομών και οργάνων, καθώς και οι οργάνωση καλοκαιρινών προγραμμάτων άθλησης για νέους, αποτελούν κάποιες από τις σχετικές ενέργειες του Δήμου, οι οποίες χαίρουν αποδοχής μεγάλου μέρους των δημοτών.

Μια αξιολογη πρωτοβουλία, που αξίζει να σημειωθεί στην παρούσα εργασία είναι η δημιουργία δημοτικών λαχανόκηπων. Η συγκεκριμένη πρακτική, αγγίζει όχι μόνο την κοινωνία και την εκπαίδευση των πολιτών, αλλά και την προστασία και ανάδειξη του φυσικού πλούτου. Τα αγαθά που παράχθηκαν από τους συγκεκριμένους λαχανόκηπους κατάφεραν να εφοδιάσουν 45 οικογένειες και μέρος των αγαθών του κοινωνικού παντοπωλείου. Οι δικαιούχοι καλλιεργητές είναι συνήθως άτομα ευπαθών κοινωνικά ομάδων, οι οποίοι έχουν δικαίωμα να καλλιεργούν μόνο βιολογικά προϊόντα για δύο χρόνια. Το έργο αυτό, όχι μόνο προσφέρει βοήθεια στους πολίτες, αλλά ταυτόχρονα αυξάνει το πράσινο της περιοχής για την ελάφρυνση του αστικού τοπίου.

Βιώσιμες Υποδομές-Εργαζόμενοι

Η μέριμνα για ασφαλείς μετακινήσεις των πολιτών και η ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών για την εξασφάλιση, τόσο της ποιότητας ζωής των πολιτών όσο και της προστασίας του περιβάλλοντος, αποτελεί βασικό μέρος του σχεδίου δράσης για την Βιώσιμη Ανάπτυξη στον Δήμο Α. Δημητρίου. Στο πλαίσιο αυτό εκπονεί ολοκληρωμένο Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ). Τα έργα τα οποία υλοποιήθηκαν κατά το 2016 και αφορούσαν το οδικό δίκτυο ξεπέρασαν σε κόστος τις 216.000€, οι οποίες δαπανήθηκαν στη βελτίωση του δικτύου μετακίνησης για τη διευκόλυνση της καθημερινότητας των πολιτών. Πέραν τούτων, το 2016 σχεδιάστηκε και προγραμματίστηκε η δημιουργία υπόγειου χώρου στάθμευσης, για την επίλυση του προβλήματος του κυκλοφορικού. Για την επιδιόρθωση κοινόχρηστων χώρων αλλά και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος ο Δήμος δαπάνησε 151.000€. Ο Δήμος, εστιάζει σημαντικά στην εκπαίδευση των πολιτών. Κατά αυτόν τον τρόπο, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην διατήρηση των εκπαιδευτικών δομών, ενώ διαθέτει πληθώρα σχολείων και ειδικών μονάδων για την ορθή εξέλιξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Οι αντίστοιχες δομές εξυπηρετούσαν το 2016, 7.833 μαθητές και μαθήτριες του Δήμου, ενώ ποσό άνω των 210.000€ δαπανήθηκε για τη συντήρηση και προμήθεια των δομών αυτών. Σημαντικό ρόλο και μέρος των υποδομών διαδραματίζουν οι εφαρμογές τεχνολογίας, οι οποίες εξυπηρετούν καθημερινά χιλιάδες δημότες. Ο Δήμος επενδύει διαρκώς στην αναβάθμιση και καινοτομία αναφορικά με την τεχνολογία.

Το ανθρώπινο κεφάλαιο διαδραματίζει για τον Δήμο Α. Δημητρίου καθοριστικό ρόλο. Αναφορικά με την ισότητα των φύλων στο οργανόγραμμα του Δήμου, φαίνεται να διατηρείται ισορροπία, με 36% άνδρες και 64% γυναίκες, στο σύνολο των εργαζομένων, με τους περισσότερους από αυτούς να εντάσσονται μόνιμα στο εργατικό του δυναμικό. Στις διοικητικές θέσεις το 60% αποτελούταν από γυναίκες. Η αύξηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των εργαζομένων αλλά και η ανάπτυξη εσωτερικής επικοινωνίας, κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος, του σχεδίου για τους ανθρώπους του Δήμου. Στις οργανωμένες εκπαιδεύσεις, συμμετείχαν το 2016 πάνω από 30 εργαζόμενοι, με στόχο το 2017 το ποσοστό συμμετοχής να αυξηθεί κατά 10%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 – ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ Α. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ 2016 – 2019

Η πρωτοβουλία του Δήμου Α. Δημητρίου να εκδώσει το 2016, την πρώτη Έκθεση Κοινωνικής Υπευθυνότητας που εκδόθηκε ποτέ από ΟΤΑ στην Ελλάδα, αποτελεί ακόμα και σήμερα 6 χρόνια μετά, μια εξαιρετική πρωτοβουλία, η οποία συνεχίζεται ακόμα και σήμερα. Η τελευταία δημοσιευμένη έκθεση του Δήμου Α. Δημητρίου, αφορά τα έτη 2018-2019 και ξεπερνά σε αριθμό σελίδων την έκθεση του 2016.

Η σύγκριση των δύο αυτών εκθέσεων φαίνεται να έχει μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς αποδεικνύει πως οι ανάγκες και το ενδιαφέρον τόσο των πολιτών όσο και της ίδιας της πολιτείας για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης αυξάνονται διαρκώς. Πέραν τούτου είναι σημαντικό να αξιολογηθεί σε τι βαθμό επιτεύχθηκαν οι στόχοι που είχαν τεθεί, όπως επίσης και το πόσο βελτίωσαν το επίπεδο ζωής των πολιτών οι πρωτοβουλίες που πάρθηκαν κατά το 2016. Η δημοσίευση των Εκθέσεων Βιώσιμης Ανάπτυξης, συμβάλει σημαντικά στη διαπίστωση του κατά πόσο υλοποιείται το θεωρητικό πλαίσιο, το οποίο ορίζουν οι κατευθυντήριες γραμμές, η νομοθεσία και οι κανόνες. Ως προς τα βασικά σημεία ανάλυσης της έκθεσης ο Δήμος Α. Δημητρίου, κινήθηκε και για το 2019 στο ίδιο πλαίσιο ανάλυσης, εστιάζοντας σε βασικά θέματα τα οποία αφορούν την κοινωνία, το περιβάλλον, την οικονομία και την ανάπτυξη υποδομών.

Ξεκινώντας είναι πολύ σημαντικό να αναφέρουμε πως το ενδιαφέρον των πολιτών φαίνεται να αυξήθηκε σχεδόν στο διπλάσιο, αναφορικά με την ανάλυση ουσιαστικότητας που πραγματοποιήθηκε για τον καθορισμό των ουσιαστικών θεμάτων. Τα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν έφτασαν τα 704 έναντι των 443 της πρώτης χρονιάς. Για τα έτη 2018-2019 τα θέματα ήταν 25 έναντι των 38 της πρώτης έκθεσης, με τα έπειτα από σχετική επικύρωση να φτάνουν τα 19. Το ενδιαφέρον των πολιτών του Δήμου δεν άλλαξε, καθώς τα σημαντικά θέματα στο μεγαλύτερο μέρος τους παρέμειναν τα ίδια. Αυτά αφορούν κυρίως ζητήματα ορθής διαχείρισης των οικονομικών, προστασία των ευπαθών και αδύναμων κοινωνικά ομάδων, την ενδυνάμωση και ανάπτυξη των υποδομών, καθώς επίσης και την προστασία του πρασίνου μέσω της ορθής διαχείρισης της ενέργειας. Μεγάλο μέρος των ουσιαστικών θεμάτων σχετίζεται επίσης με την τεχνολογία και την καινοτομία.

Σημαντικό είναι στο σημείο αυτό να αναφερθεί ότι στην έκθεση του 2019 παρουσιάζονται αναλυτικά οι στόχοι και οι δεσμεύσεις του Δήμου για τα επόμενα δύο χρόνια, κάτι το οποίο δεν υπήρχε σαν ενότητα στην αντίστοιχη έκθεση του 2016. Η στοχοθέτηση για το 2019 δημιουργήθηκε βάσει και των κύριων πυλώνων ανάπτυξης για τον Δήμο, δηλαδή διακυβέρνηση και οικονομική βιωσιμότητα, υποδομές, τεχνολογία και καινοτομία, κοινωνία, περιβάλλον και τέλος τους εργαζομένους του. Πέρα από τους βασικούς στόχους, οι οποίοι αφορούν την ευημερία και την αύξηση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών, ο Δήμος Α. Δημητρίου, μέσω της συγκεκριμένης στοχοθέτησης διαφοροποιείται από τα κοινά και μεταφέρεται ένα βήμα μπροστά. Αναφορικά με τη διακυβέρνηση, σχετίζεται η επιθυμία του Δήμου να συντάξει επιχειρησιακό πρόγραμμα, για την πενταετία 2020-2024. Στο πεδίο των τεχνολογιών, αναφέρεται η πρόθεση ανάπτυξης φωτοβολταϊκών συστημάτων ισχύος >2000 kWp. Για την κοινωνία, ο Δήμος δεσμεύτηκε να αυξήσει κατά 30% τις δράσεις που σχετίζονται με την υγεία έως το 2021, ενώ η ποιοτική διαβίωση των πολιτών παραμένει στο επίκεντρο των κοινωνικών του ενδιαφερόντων. Το περιβάλλον αποτελεί όπως φαίνεται προτεραιότητα για τη διοίκηση του Δήμου. Βασικοί στόχοι που τέθηκαν για το 2020-2021, είναι η αύξηση χρήσης και η δημιουργία αντίστοιχων δομών, οι οποίες ενισχύουν την ηλεκτροκίνηση καθώς επίσης και η σύνταξη ειδικού σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση ακραίων καιρικών φαινομένων έως το 2021. Τέλος, αναφορικά με την προστασία των εργαζομένων, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο στόχος, ο οποίος τέθηκε και σχετίζεται με την καταπολέμηση φαινομένων σεξουαλικής παρενόχλησης. Η καταγραφή των παραπάνω στόχων από τον Δήμο, αποτελεί ένα είδος δέσμευσης για τα ενδιαφερόμενα μέρη του. Εξαιρετικό ενδιαφέρον θα αποτελέσει η σύγκριση με την επόμενη έκθεση βιωσιμότητας, στην οποία θα περιέχονται και στοιχεία, αναφορικά με το πόσο επηρέασε η πανδημία Covid-19 τους στόχους του Δήμου αλλά και κατά πόσο αυτοί επετεύχθησαν.

Παρακάτω, θα αναλυθούν εκτενώς οι σημαντικότερες αλλαγές και δράσεις που καταγράφηκαν από τον Δήμο μεταξύ των περιόδων 2016-2019 στην έκθεση βιωσιμότητας, και αφορούν τους βασικούς πυλώνες δράσης του, με στόχο να ελεγχθεί τι πέτυχε και τι χρήζει βελτίωσης.

Διακυβέρνηση & Οικονομική Βιωσιμότητα

Και στους δύο απολογισμούς βιωσιμότητας τα οικονομικά στοιχεία και το ακριβές οργανόγραμμα του Δήμου, παρουσιάζονται και αναλύονται λεπτομερώς. Βασικός στόχος του συγκεκριμένου τομέα, φαίνεται να είναι η κατάρτιση και εκπόνηση ειδικού σχεδίου για την άμεση και ορθή ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών μέσω των ΜΜΕ, των κοινωνικών δικτύων κ.λπ. Ως προς τη διακυβέρνηση επίτευγμα αποτέλεσε η ανανέωση της ιστοσελίδας του Δήμου, με στόχο τη διευκόλυνση των πολιτών, τη συμμετοχή τους στα κοινά, σε διαβουλεύσεις, την άμεση ενημέρωσή τους κ.ά. Η ιστοσελίδα του Δήμου Α. Δημητρίου (<https://dad.gr/>) ανανεώνεται διαρκώς με νέα που αφορούν την καθημερινότητα αλλά και τις δράσεις βιωσιμότητας που πραγματοποιούνται. Τα συνολικά έσοδα του Δήμου για το 2016 και το 2018 ξεπερνούσαν τα 35 εκατ. €, ενώ το 2019 υπήρξε μείωση των εσόδων στα 27,5 εκατ. €. Εντυπωσιακή είναι η αύξηση του ποσού των συμβάσεων για την παροχή προμηθειών και υπηρεσιών του Δήμου, όπου από 2.676.473€ το 2016 έφτασαν στα 12.891.898€ για τη διετία 2018-2019. Ο Δήμος Α. Δημητρίου συνέχισε και το 2019 να στηρίζει τις ειδικές επιτροπές για την άμεση επίλυση θεμάτων από καταρτισμένα άτομα σε διάφορους τομείς.

Υποδομές & Καινοτομία

Ο Δήμος Α. Δημητρίου συνέχισε και το 2019 την ανάπτυξη δράσεων για την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, μέσω του ΣΒΑΚ και αντίστοιχων ανοιχτών διαβουλεύσεων με τους πολίτες. Τα χρήματα που δαπανήθηκαν σε υποδομές κινητικότητας, ξεπέρασαν αυτά του 2016. Συγκεκριμένα, τα ποσά σύμβασης για έργα ανάπτυξης τα έτη 2018-2019 που σχετίζονται με τη βελτίωση του οδικού δικτύου, των πεζοδρομίων, των κοινόχρηστων χώρων, του φωτισμού αλλά και των σχολικών δακτυλίων ξεπέρασαν το 1.3 εκατ. €, σε σχέση με το 2016 που έφτασαν τις 577.000€. Η ολοκλήρωση των περισσότερων από τα παραπάνω έργων προγραμματίστηκε εντός του 2019, με μικρές καθυστερήσεις σε κάποιες περιπτώσεις. Αναφορικά με την καινοτομία ο Δήμος το 2018, ολοκλήρωσε ένα πολύ μεγάλο έργο, για τη βελτίωση της επικοινωνίας των πολιτών απευθείας με τους αρμόδιους του Δήμου, το «City Agenda». Την πλατφόρμα επισκέφθηκαν πάνω από 4000 χρήστες, ενώ μέσω αυτής επιλύθηκαν 220 διαφορετικά αιτήματα. Επίσης, ολοκληρώθηκε το σχέδιο που αναπτύχθηκε κατά το 2016, για δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο από όλους, σε διάφορα δημοτικά σημεία. Έτσι, το 2019 υπήρχε δωρεάν Wi-Fi σε πάνω από 20 σημεία του Δήμου. Παραπάνω έμφαση δόθηκε επίσης και στην μελέτη και

εκπόνηση σχεδίων για την πολιτική προστασία και την αντιμετώπιση ενδεχόμενων ακραίων καιρικών φαινομένων.

Κοινωνία

Η καλύτερευση των συνθηκών ζωής των πολιτών εξακολουθεί να αποτελεί βασικό μέλημα της διοίκησης του Δήμου. Οι κοινωνικές δομές συνέχισαν να λειτουργούν για την κάλυψη βασικών αναγκών και τη μείωση κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των δημοτών. Τα άτομα που έλαβαν από τον Δήμο δωρεάν, είδη σίτισης, ιματισμού και καθαριότητας αυξήθηκαν κατά 623 έως το 2019. Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν κάλυψαν σε μεγάλο βαθμό πληθώρα των 17 ΣΒΑ που σχετίζονται με τον άνθρωπο, την εκπαίδευση την άθληση και ευεξία κ.ά. Ο Δήμος φρόντισε τόσο για τους ανήλικους, όσο και για τους ηλικιωμένους δημότες, καθώς επίσης και για άτομα στις ευπαθείς ομάδες.

Περιβάλλον

Στην περίπτωση του περιβάλλοντος ο Δήμος κατά την τριετία 2016-2019, κατάφερε να αναπτύξει σε ακόμα μεγαλύτερο βαθμό δράσεις για την προστασία και την ανάδειξή του, μειώνοντας την κατανάλωση των πόρων και αναδεικνύοντας το «πράσινο». Το ΣΔΑΕ συνέχισε να εκπονείται, με τη συνολική κατανάλωση του Δήμου το 2019 να μειώνεται κατά 165.649 kWh σε σχέση με το 2016 (από 1.452.068 kWh σε 1.286.419 kWh). Το ίδιο συνέβη και στην περίπτωση του φυσικού αερίου όπου υπήρξε μείωση στη χρήση του κατά 152.739 kWh. Αναφορικά με την κατανάλωση της ενέργειας παρατηρείται, αύξηση στην κατανάλωση ορυκτών καυσίμων (πετρέλαιο και βενζίνη) από τα οχήματα του Δήμου κατά 141.612 lt. Παράλληλα η συμμετοχή του Δήμου σε προγράμματα και δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας συνεχίστηκε. Η ανάπτυξη και επέκταση χώρων πρασίνου, αξιοποιώντας ευρωπαϊκά κονδύλια συνεχίστηκε επιτυχώς, με την ανάπλαση του ρέματος της Πικροδάφνης να παραμένει στο προσκήνιο των σχεδίων. Η διαχείριση των αποβλήτων, αποτελεί το μεγαλύτερο στοίχημα για τον Δήμο. Ο αριθμός των εργαζομένων στην καθαριότητα αυξήθηκε κατά 49 άτομα το 2019 ενώ κατάφερε να αποκτήσει ένα επιπλέον απορριμματοφόρο όχημα για τη συλλογή αποβλήτων. Παράλληλα συνεχίστηκε η συνεργασία του Δήμου με την Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης, με τα ανακυκλωμένα υλικά στους μπλε κάδους να αυξάνονται κατά 578,72t. Το 2016 αναφερόταν στον απολογισμό η επιθυμία της

διοίκησης να υποστηριχθεί το πρόγραμμα της κομποστοποίησης το οποίο προωθούνταν μέσω ενημερωτικών ημερίδων. Το 2016 χρησιμοποιούνταν 8 κάδοι κομποστοποίησης στον δημοτικό λαχανόκηπο, ενώ το 2019 συμμετείχαν στο πρόγραμμα 182 πολίτες, οι οποίοι προμηθεύτηκαν αντίστοιχα κάδους από τον Δήμο, με στόχο την οικιακή κομποστοποίηση. Τέλος, αναφορικά με τη φροντίδα των αδέσποτων ζώων ο στόχος του Δήμου για εκπαίδευση και ενημέρωση των πολιτών σχετικά με αυτό το σοβαρό ζήτημα, πραγματοποιήθηκε καθώς το διάστημα 2018-2019 έλαβαν χώρα 10 φιλοζωικές ενημερώσεις στερήθηκαν 414 γάτες, ενώ περίθαλψη δόθηκε σε 103 αδέσποτα (σκύλοι & γάτες).

Εργαζόμενοι

Ο Δήμος Α. Δημητρίου αποδεικνύει εμπράκτως πως οι εργαζόμενοι του είναι το βασικό του κεφάλαιο. Το 2019 εργάζονταν στον Δήμο 431 άτομα εκ των οποίων 197 (46%) γυναίκες και 243 (54%) άνδρες. Σε σύγκριση με το 2016 το ποσοστό των γυναικών σε διάφορες εργασιακές θέσεις στον Δήμο αυξήθηκε κατά 10%, ενώ οι εργαζόμενοι στο σύνολο τους αυξήθηκαν επίσης (371 υπάλληλοι συνολικά το 2016). Σημαντική είναι η αύξηση που σημειώνεται στο ποσοστό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης, 82% των εργαζομένων το 2019 απασχολούνταν μόνιμα στον Δήμο έναντι του 58,49% το 2016. Η εκπαίδευση του προσωπικού, αποτελεί για την διακυβέρνησή του Δήμου σημαντικό μέρος. Το 2016 συμμετείχαν σε επιμορφωτικά σεμινάρια 30 εργαζόμενοι ενώ το 2019 ο αριθμός αυξήθηκε κατά 72 άτομα με τα αντίστοιχα προγράμματα να φτάνουν τα 172. Το 2019, δόθηκε επίσης ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση των εργαζομένων της διεύθυνσης περιβάλλοντος αναφορικά με την υγεία και ασφάλεια, 199 άτομα συμμετείχαν σε αυτές, με τον Δήμο να αναφέρει στον απολογισμό του, ότι κατά την περίοδο 2018-2019 δε συνέβη κανένα θανατηφόρο ατύχημα σε εργαζόμενο. Τέλος, οι δράσεις ανάπτυξης της εσωτερικής επικοινωνίας μεταξύ των εργαζομένων συνεχίστηκαν χωρίς να υπάρξει κάποια νέα προσθήκη.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βασικός στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν η ανάδειξη του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στην επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Έπειτα από ανάλυση των βασικών όρων βιωσιμότητας αλλά και όρων σχετικών με την οργάνωση των ΟΤΑ στην Ελλάδα, δόθηκε έμφαση στον τρόπο με τον οποίο οι ΟΤΑ στην Ελλάδα μπορούν να συμβάλλουν στο σχέδιο δράσης για την αειφορία.

Μέσω μελετημένης στρατηγικής και ανάλυσης, είναι σημαντικό να προσδιορίσει η κάθε περιφέρεια και ο κάθε δήμος τα σημεία στα οποία βρίσκονται «τώρα» ως προς την επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Η εξασφάλιση των βασικών αναγκών για τους δημότες, όπως είναι η στέγη, η τροφή, η υγεία και η εκπαίδευση θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα σε κάθε περίπτωση. Η δημιουργία δράσεων αειφορίας αποκλειστικά για τους ΟΤΑ, σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί μια εξειδικευμένη αλλά απαραίτητη λύση. Η συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και στον καθορισμό των ουσιαστικών θεμάτων, είναι το βήμα το οποίο θα διευκολύνει τις κυβερνήσεις να εντοπίσουν τα σημεία τα οποία χρήζουν βελτίωσης και να δράσουν ουσιαστικά για αυτούς.

Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να συνδράμει ενεργά στη διαδικασία σύνταξης και ανάδειξης των εθελοντικών αξιολογήσεων VNR's και VLR's. Οι συγκεκριμένες αξιολογήσεις φαίνεται να αποτελούν σοβαρούς αρωγούς για την επίτευξη του σχεδίου βιώσιμης ανάπτυξης. Η σύγκριση με άλλες κοινότητες και χώρες μέσω των αξιολογήσεων αυτών, είναι δυνατό να αναδείξει αδυναμίες, να βελτιώσει διαδικασίες αλλά και να συμβάλλει στην ανάπτυξη συνεργασιών και συνεργειών, οι οποίες θα αποδώσουν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η συνεργασία για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ (Στόχος 17 για την Βιώσιμη Ανάπτυξη), αποτελεί για την περίπτωση της τοπικής αυτοδιοίκησης τον σημαντικότερο στόχο, καθώς τίποτα δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς αυτή. Έτσι γίνεται καθοριστική η δημιουργία στρατηγικών συνεργασιών τόσο για την περιφέρεια όσο και για τους δήμους, διότι δεν είναι εφικτή η επίτευξη των στόχων, στην περίπτωση που δε συμβαδίζουν τα σχέδια π.χ. της περιφέρειας με αντίστοιχους δήμους ή όμορων δήμων μεταξύ τους. Οργανώσεις, φορείς, ΜΚΟ κ.λπ. μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά σε τέτοιου είδους συνεργασίες και να επιτευχθούν με αυτόν τον τρόπο απτά αποτελέσματα.

Ο Δήμος Α. Δημητρίου αποτέλεσε τον πρώτο δήμο στην Ελλάδα, ο οποίος εξέδωσε απολογισμό βιώσιμης ανάπτυξης το 2016. Σε αυτή τη διπλωματική εργασία

αναλύθηκε λεπτομερώς ο συγκεκριμένος απολογισμός. Η πρώτη αυτή απόπειρα αποτελεί μια αρκετά αξιοθαύμαστη προσπάθεια του Δήμου Α. Δημητρίου, καθώς το 2016 οι όροι οι οποίοι σχετίζονταν με τη βιωσιμότητα ήταν αρκετά «άγνωστοι», σε πολλές κυβερνήσεις. Η ανάλυση της έκθεσης αποδεικνύει την αναγκαιότητα, να προσδιοριστεί από τους ΟΤΑ το σημείο στο οποίο βρίσκονται, έτσι ώστε να θέτουν στόχους τους οποίους θα αναθεωρούν και θα παρακολουθούν διαρκώς, με σκοπό να δημιουργούν αξία για τους πολίτες. Η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να γίνει πραγματικότητα μόνο εάν ληφθούν υπόψη και οι τρεις πυλώνες κοινωνία – οικονομία – περιβάλλον, για την καλύτερη ζωή των ανθρώπων, μη θέτοντας σε κίνδυνο φυσικά τις μελλοντικές γενιές. Είναι βασικό οι κυβερνήσεις να στραφούν προς την αειφορία για την επίτευξη ουσιαστικής περιφερειακής, τοπικής και συνολικά εθνικής ανάπτυξης.

Ο Δήμος Α. Δημητρίου κατόπιν και της σύγκρισης των δύο απολογισμών του 2016 και του 2019, φαίνεται πως συνέχισε ενεργά τις δράσεις για την επίτευξη των 17 ΣΒΑ. Στον τελευταίο απολογισμό, έθεσε συγκεκριμένους στόχους, ως μια μορφή αυτοδέσμευσης προς τους δημότες του. Εστίασε κυρίως σε θέματα που αφορούν την ανάπτυξη των εργαζομένων του, την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάδειξη και επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, με απτά αποτελέσματα στους περισσότερους από τους παραπάνω τομείς και έμφαση στο περιβάλλον και την καινοτομία. Σημαντικό από την πλευρά της διοίκησης, του εκάστοτε δήμου, είναι να γίνεται ορθολογική διαχείριση των οικονομικών πόρων και εξασφάλιση κονδυλίων για τη μετάβαση των ΟΤΑ στη «νέα εποχή», όπου η αξιοποίηση της τεχνολογίας και η ανάπτυξη καινοτομιών θα συμβάλλουν καθοριστικά στην αλλαγή του τρόπου διοίκησης. Οι αρμόδιοι στον Δήμο Α. Δημητρίου φαίνεται πως εστιάζουν στα παραπάνω, για να μπορούν να εξελίσσουν παράλληλα τους πυλώνες περιβάλλον, οικονομία και κοινωνία.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός, η παρότρυνση όλων για συμμετοχή στα κοινά και η παρακολούθηση των εξελίξεων σε θέματα ESG, είναι απαραίτητα βήματα για τις κυβερνήσεις σε εθνικό βαθμό. Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι κατά τη γνώμη μου καίριος, για την επίτευξη του σχεδίου αειφορίας και τη μείωση των ανισοτήτων όλων των μορφών. Ακόμα και ο μικρότερος σε έκταση και πληθυσμό δήμος τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, είναι αναγκαίο να εντάξει τους 17 ΣΒΑ και τους 169 υποστόχους στη διακυβέρνησή του.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- Απολογισμός Βιώσιμης Ανάπτυξης Δήμου Αγίου Δημητρίου, (2016)
- Απολογισμός Βιώσιμης Ανάπτυξης Δήμου Αγίου Δημητρίου, (2018-2019)
- Αραβώσης Κ., Τουρισμός, Περιβάλλον & Βιώσιμη Ανάπτυξη: Η Περίπτωση της Ελλάδος, (2010)
- Γαζιώτου, Κ., Εκπαίδευση μικρών παιδιών και μελλοντικών εκπαιδευτικών για το περιβάλλον και την αειφορία. Δράση στην κοινότητα με την τεχνική του καθοδηγούμενου οραματισμού. Η περίπτωση του αστικού περιβάλλοντος, Αλεξανδρούπολη, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, (2014)
- Καρβούνης, Σ., Γεωργακέλλος, Δ., Διαχείριση του Περιβάλλοντος-Επιχειρήσεις και Βιώσιμη Ανάπτυξη, Αθήνα, Σταμούλης, (2003)
- Κογκρέσο τοπικών και περιφερειακών αρχών Συμβουλίου της Ευρώπης, Ευρωπαϊκός Χάρτης Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2017)
- Κονσόλας Ν., Περιφερειακή Οικονομική Πολιτική, Αθήνα, Παπαζήση, (1985)
- Κουρούτος Β., κ.α. Περιβαλλοντική εκπαίδευση και εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη σε προστατευόμενες περιοχές, Αθήνα, ΥΠΕΘ, (2008)
- Λεουτσάκου Σ., Το λιμάνι του Πειραιά και η συμβολή του στην τοπική ανάπτυξη, Αθήνα, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, (2009)
- Μαρτσάκη Α., Δρύλλης Γ. Αειφόρος Ανάπτυξη στην Ε.Ε.: ανάλυση βασικών οικονομικών παραμέτρων, Ηράκλειο, ΤΕΙ Κρήτης, (2014)
- Σπυρόπουλος Φ., Εισαγωγή στο Συνταγματικό Δίκαιο, (2006)
- Φραντζεσκάκης, Ι., Πιτσιάβα-Λατινοπούλου, Μ., & Τσαμούλας, Δ. Διαχείριση της κυκλοφορίας, (1997)

Ξένα

- Harrison C., and Donnelly I., a. A Theory of Smart Cities. Proceedings of the 55th Annual Meeting of the ISSS, (2011)
- Laura P., Hartman, Mollie Painter-Morland, Exploring the Global Reporting Initiative Guidelines as a model for triple bottom-line reporting, (2007)

- Nam T., & Pardo T. A., Smart city as urban innovation. Proceedings of the 5th International Conference on Theory and Practice of Electronic Governance, (2011)
- Tietenberg T., «Environmental and Natural Resource economics» Harper Collins Publisher, New York, (1992)
- UNDP, Sustainable Development Goals, (2015)
- United Nations - General Assembly, Programme of action: adopted at the International Conference on Population and Development, Cairo, (2004)
- Value D., Πράσινη και Αειφόρος Ανάπτυξη, (2010)

Διαδικτυακοί Τόποι

- <https://el.about-meaning.com/11035798-meaning-of-ict-information-and-communication-technologies>
- <https://sustainabledevelopment.un.org/vnrs/>
- https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/17346Updated_Voluntary_Guidelines.pdf
- https://ec.europa.eu/info/index_el
- https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-holistic-approach-sustainable-development_en
- https://www.un.org/regionalcommissionsnyoffice/sites/www.un.org/regionalcommissionsnyoffice/files/2022_hlpf_vnr_lab_regional_commissions_-_background_note_clean.pdf
- <https://unhabitat.org/towards-a-new-generation-of-voluntary-local-reviews-connecting-vlrs-and-vnrs-0>
- <https://dashboards.sdindex.org/rankings>